

MANUAL PRIVIND MODUL DE APLICARE, CORECTARE ȘI INTERPRETARE A CHESTIONARULUI REFERITOR LA SENSIBILITATEA PROCESARII SENZORILAE LA COPII

1. DESCRIERE GENERALA

1.1. Caracteristicile principale ale manualului

Chestionarul Sensibilitatii Procesarii Senzoriale (QSPSin Ch) este unul care masoara aceasta trasatura de personalitate la copiii cu varste cuprinse intre 3 si 10 ani. SPS este o trasatura fenotipica de personalitate ce este caracterizata de o procesare informationala profunda a mediului din punct de vedere cognitiv, senzorial si emotional. SPS are o varietate larga si se manifesta la un nivel scazut, mediu sau inalt de hipersenzitivitate (Greven et al., 2019). Drept urmare, SPS e un fenomen care are o influenta mare in aspecte diferite ale vietii individului (Acevedo, 2020).

Parintii sau apartinatorii raspund intrebarilor din chestionar referitoare la copil. Chestionarul a fost construit pentru a avea variante la care sa raspunda parintele (sau apartinatorul) si profesorul (educatorul sau invatatorul). Datorita specificitatii de functionare in cazul copilului de gradinita si celui de scoala primara nivel I (clasele I-IV), s-au dezvoltat patru versiuni ale chestionarului:

- Chestionar referitor la Sensibilitatea Procesarii Senzoriale la copii - versiune pentru un părinte al unui copil de vârstă preșcolară (anexa nr. 1)
- Chestionar referitor la Sensibilitatea procesarii senzoriale - versiune pentru un părinte al unui copil de vârstă școlară timpurie (anexa nr. 2)
- Chestionar referitor la Sensibilitatea Procesarii Senzoriale la copii - versiune pentru un profesor al unui copil de vârstă preșcolară (anexa nr. 3)
- Chestionar referitor la Sensibilitatea Procesarii Senzoriale la copii - versiune pentru un profesor al unui copil de vârstă școlară timpurie (anexa nr. 4)

Versiunile dezvoltate ale chestionarului se referă la date observaționale obținute de la părinți într-o versiune și de la profesori în cealaltă. Fiecare dintre cele patru versiuni constă din 55 până la 64 de articole.

QSPSinCh cuprinde un total de X-item. Se notează pe o scală de tip Likert în 7 scale. HSCS este compus din patru domenii care examinează sfera fiziologică, emoțională, interpersonală și cognitivă afectată de trăsătura senzitivă. Sunt disponibile patru versiuni ale chestionarului, două dintre ele pentru părinți (grădiniță și învățământ primar) și celelalte două pentru profesori (grădiniță și învățământ primar). Cele patru versiuni urmează aceeași structură afișată în tabelul 1.

Tabelul 1. Descrierea sferelor QSPSinCh și numărul itemilor.

Sfera	Descriere	Numarul itemilor			
		Versiunea pentru parinti		Versiunea pentru parinti	
		Gradinita	Invatamant primar	Gradinita	Invatamant primar
Fizica	Evaluează manifestarea funcționării copiilor legate de aspecte fizice precum zgomote, mirosuri sau lumini.	10	4	12	7
Emotionala	Evaluează manifestarea funcționării copiilor legate de aspecte emoționale precum empatia, procesele emoționale și autoreglarea.	10	12	11	8
Interpersonală	Evaluează manifestarea funcționării copiilor legate de aspecte interpersonale, cum ar fi relațiile sociale și modul lor de comunicare.	10	14	7	11

Cognitiva	Evaluează manifestarea funcționării copiilor legate de aspecte cognitive, cum ar fi procesele de gândire sau modul lor de a face față sarcinilor.	12	11	9	7
-----------	---	----	----	---	---

Itemii reprezintă declarații. Îngrijitorul adult (părinte, profesor) evaluează veridicitatea afirmațiilor pe o scală Likert pe șapte scale (de la „Cu siguranță nu” la „Cu siguranță da”).

Datorită funcționării specifice a copiilor foarte sensibili (de exemplu, sensibilitate specială la stimuli externi, cum ar fi lumina, temperatura, textura materialului, zgomotul, precum și stimulii interni, cum ar fi durerea sau foamea), s-a decis să se dezvolte o metodă care să permită identificarea unei trăsături pe baza comportamentelor care apar în situațiile din viața de zi cu zi. S-a presupus că trăsătura poate fi un obiect de observație și, prin urmare, poate fi măsurată și pe baza caracteristicilor sale cantitative se poate face un diagnostic (în sensul diagnosticului pozitiv sau funcțional).

Prezentul manual de aplicare, corectare și interpretare include diferite secțiuni. În primul rând, sunt incluse o descriere teoretică a sensibilității procesării senzoriale și implicațiile sale în domeniile vieții (capitolul 1, Descriere generală). În al doilea rând, sunt introduse indicații despre procedura de aplicare și corecție adecvate (capitolul 2, Norme de aplicare și corectare). În al treilea rând, este inclus un ghid pentru o interpretare cu cazuri ilustrative pentru o mai bună înțelegere a rezultatelor obținute după administrarea chestionarului (capitolul 3, Norme de interpretare). În sfârșit, o analiză inițială a procedurii de construcție și dezvoltare a chestionarului QSPSInCh și a proprietăților psihometrice (inclusiv fidelitatea, validitatea și analiza factorială) este prezentată în capitolul 4. Se supune necesității de a găsi metode fiabile și valide pentru a măsura spectrul larg al SPS.

Publicarea acestui manual va contribui la cercetarea temei sensibilității de procesare senzorială și la înțelegerea adecvată a evaluării SPS în copilărie, pentru a dezvolta și proiecta programe educaționale în conformitate cu profilurile obținute de SPS.

O descriere a sensibilității procesării senzoriale și a manifestării acestora pe sfere fizice, cognitive, emoționale și interpersonale sunt prezentate mai jos.

1.2. Sensibilitatea procesării senzoriale

SPS a fost definit ca un continuum care arata diferențele individuale în mod gradual în raport cu receptarea, modularea și analiza informațiilor referitoare la stimulii interni și externi pentru a răspunde cerințelor situaționale (Aron & Aron, 1997, așa cum este citat în: Greven și colab., 2019; Lionetti și colab., 2018; Meyerson, Gelkopf, Eli și Uziel, 2020; Ogawa și colab., 2019; Pluess, 2015). În ultimele decenii, SPS a fost determinat din unele studii ca o trăsătură fenotipică prezentată de o prelucrare mai profundă a informațiilor cognitive, senzoriale și emoționale; probabil din cauza unui creier mai sensibil (Acevedo, 2020; Aron & Aron, 1997; Greven și colab., 2019). Conform teoriei sensibilității mediului (Pluess, 2015), oamenii sunt programați să perceapă și să analizeze stimulii de mediu. Acest mod de procesare a informațiilor permite adaptarea la context pentru necesitatea supraviețuirii (Pluess și colab., 2018). Cu toate acestea, s-au observat diferențe semnificative în modul în care oamenii reacționează la stimulii de mediu, unii indivizi având o sensibilitate mai mare față de alții, în ciuda existenței unei predispoziții neurobiologice orientată spre dezvoltarea acestei funcții adaptative la oameni (Pluess, 2015). Astfel, persoanele hipersenzitive demonstrează mult mai multă reactivitate față de mediu și context decât altele (Belsky & Pluess, 2009; Ellis, Boyce, Belsky, Bakermans-Kranenburg & Van IJzendoorn, 2011; Greven, și colab., 2019). Prin urmare, această trăsătură a sensibilității accentuate a fost asociată cu dimensiuni psihologice cum ar fi reactivitatea emoțională crescută și empatia, o mai mare conștientizare a subtilităților mediului și ușurința supra-stimulării (Acevedo și colab., 2014; 2018; Aron, Aron și Jagiellowicz, 2012; Goldberg și Scharf, 2020; Homberg, Schubert, Asan & Aron, 2016; Pluess, 2015).

În plus, în psihologia dezvoltării se propune teoria *Susceptibilității Diferențiale* (Belsky & Pluess, 2009; Pluess & Belsky, 2015). Diferențele individuale în sensibilitatea la mediu implică două strategii alternative: plasticitatea și adaptarea. Conform acestei abordări

biologice, genele sunt implicate în sensibilitatea raportată la mediu și ar putea face oamenii mai vulnerabili la contextul stimulului (Pluess & Belsky, 2015). Studii neurobiologice recente au identificat mai mulți markeri fiziologici de înaltă sensibilitate (Belsky & Pluess, 2016). Astfel, s-a demonstrat un rol semnificativ al neurotransmițătorilor (serotonină și dopamină) în SPS (Chen și colab., 2011; Licht, Mortensen și Knudsen, 2011). Unele studii care utilizează imaginea prin rezonanță magnetică funcțională (fMRI) și morfometria bazată pe voxel (VBM) prezintă acuratețea detectării modificărilor subtile în creierul hipersensitiv (Wu, Zhang, Li, Feng și Yan, 2021). Aceste tehnici de neuroimagnostică indică creșterea timpului de reacție și activarea zonelor creierului care se ocupă de procesarea și atenția vizuală la nivel înalt, implicând chiar și procese afective și cognitive (Jagiellowicz și colab., 2010; Wu și colab., 2021). Mai exact, s-a observat că unele regiuni ale creierului sunt responsabile pentru integrarea senzorială și conștientizare, empatie, atenție și pregătire pentru acțiune și autocontrol cognitiv, luarea deciziilor și autoreglare (Acevedo și colab., 2014). Astfel, dintr-o perspectivă neurobiologică, teoria Sensibilității Biologice la Context (Ellis și Boyce, 2011) explică diferențele fiziologice în reactivitatea la mediu. Această teorie determină faptul că unii indivizi cu răspuns mai mare la stres sunt mai susceptibili să sufere de consecințe negative atunci când sunt implicați în medii negative (Ellis & Boyce, 2011).

Alte studii despre trăsăturile de temperament și personalitate confirmă destul de mult din *teoria personalității lui Eysenck* (Eysenck, 1967; Sargent, 1981), existența unei asocieri pozitive între SPS și Neuroticism (Aron & Aron, 1997; Greven și colab., 2019; Homberg și colab. al., 2016). Mai mult, SPS a demonstrat că este legat negativ de latura Extraversiei personalității (Lionetti și colab., 2018; Pluess și colab., 2017). Astfel, populațiile foarte sensibile prezintă dificultăți de comportament atunci când sunt implicate în medii adverse, dar și rezultate pozitive care se confruntă cu evenimente pozitive în viață (Booth, Standage & Fox, 2015; Kibe, Suzuki, Hirano și Boniwell, 2020).

1.2.1. Sfera fiziologică

După cum s-a menționat mai sus, persoanele hipersenzitive sunt mai reactive atât la stimuli externi, cât și la stimuli interni (Meyerson și colab., 2020). În primul rând, în ceea ce privește reactivitatea fizică externă, cercetările contemporane raportează că persoanele hipersenzitive (HSP) sunt capabile să perceapă stimulări subtile precum mirosuri ușoare, sunete, gesturi mici, modificări ale tonului vocii și alți stimuli delicati (Acevedo, 2020; Meyer & Carver, 2000). Într-adevăr, creierul foarte sensibil este caracterizat de evitare din cauza percepției amenințărilor care le pot ataca sănătatea și supraviețuirea, astfel încât această abilitate permite oamenilor HSP să fie mai atenți la oportunități, resurse și recompense (Acevedo, 2020; Aron și colab. 2012). Studiile fiziologice anterioare afirmă că HSP prezintă un prag de sensibilitate mai mic, astfel încât să fie mai înzestrați cu abilități de adaptare la schimbările de mediu chiar mai rapid și mai adaptativ decât persoanele non-HSP. Astfel, această trăsătură de personalitate ar putea implica un factor de risc, dar și unul protector ca răspuns la mediul ostil (Hartman & Belsky, 2018; Jagiellowicz, Zarinafsar și Acevedo, 2020).

Având în vedere reactivitatea fizică internă, studiile confirmă faptul că HSP ar putea suferi de oboseală fizică scăzându-și calitatea sanatații vieti, în special în contexte foarte stimulatoare pe o perioadă lungă de timp fără odihnă (Pérez-Chacón, Chacón, Borda-Mas & Avargues Navarro, 2021). În acest sens, de obicei acordă atenție fiecărui stimul perceput pentru a răspunde cât mai rapid și adecvat posibil (Acevedo, 2020), sporindu-și oboseala senzorială și fizică. Într-adevăr, HSP prezintă senzații corporale mai frecvente sau mai intense, cum ar fi foamea sau durerea, decât persoanele non-HSP (Rappaport & Corbally, 2018). În plus, este relevant să subliniem existența diferențelor fiziologice în sistemele de răspuns la stres și stresul auto-perceput, predispunând la simptome fizice (Benham, 2006; Greven & Homberg, 2020; Meyerson și colab., 2020). De fapt, creierul foarte sensibil este, de asemenea, legat de hiper-excitatie, care produce tulburări fiziologice, cum ar fi producția mai mare de cortizol, presiunea arterială și reactivitatea imună în HSP (Engel-Yeger și colab., 2017).

Deși HSP ar putea prezenta reacții de disconfort fizic la mediu și dificultăți de somn, acești indivizi pot avea abilități de percepție senzorială extrem de bine dezvoltate (Acevedo, 2020).

1.2.2. Sfera cognitivă

Caracteristicile specifice ale HSP legate de acest domeniu pot fi: inflexibilitatea cognitivă, supraîncărcarea cognitivă, procesarea cognitivă profundă, perfecționismul, nevoia de control și gândurile de frică/anxietate (Weyn și colab., 2019). Cu toate acestea, se recunoaște treptat că plasticitatea neuronală inerentă SPS poate genera atribute pozitive HSP, cum ar fi creativitatea sporită, conștientizarea și deschiderea (Bridges & Schendan, 2019; Jagiellowicz și colab., 2020). În plus, sensibilitatea ridicată este legată extrem de mult de somn, iar HSP au vise vii și o imaginație bogată, precum și o tendință de a reflecta în detaliu asupra diferitelor activități (Bridges & Schendan, 2019; Jagiellowicz și colab., 2020). Pe de altă parte, cercetările raportează că HSP ar putea experimenta o creștere a excitabilității axei hipotalamo-hipofizo-suprarenale care implică tulburări ale calității somnului (Engel-Yeger și colab., 2017; Zald, 2003).

HSP s-ar putea remarca prin abilitatea de a detecta subtilitățile și de a memora un număr mare de detalii despre evenimente, situații, fenomene observate și, de asemenea, acordând atenție elementelor mai puțin evidente ale unei situații care pot fi irelevante pentru persoanele non-HSP; de obicei datorită unui timp de procesare mai profund și mai lung al informațiilor noi comparativ cu ceilalți (Aron & Aron, 1997; Jagiellowicz și colab., 2020). Acest lucru le oferă o învățare mai eficientă din propriile experiențe și capacitatea de a trage concluzii din experiențe pentru a crește și eficacitatea (Acevedo și colab., 2014).

Este important să subliniem că unii factori cognitivi legați de atenție, control inhibitor și comportamentul de autoreglare pot modera efectele temperamentului HSP. De asemenea, copiii cu HS care prezintă niveluri ridicate de inhibare a comportamentului prezintă o monitorizare mai mare a performanței, fiind expuși unui risc mai mic de a dezvolta probleme emoționale și este corelat cu rezultate pozitive în ce privește sănătatea mintală pe termen lung (Boeke, Moscarello, LeDoux, Phelps și Hartley, 2017; al., 2020; McDermott & Fox, 2010; Rothbart, Ellis, Rueda & Posner, 2003; Eisenberg, Downs, Golberstein & Zivin, 2009; White, McDermott, Degnan, Henderson & Fox, 2011). Prin urmare, HSP poate avea o mai bună

constientizare a consecințelor pe termen lung ale propriilor acțiuni (Boterberg & Warryen, 2016). Cu toate acestea, se știe, de asemenea, că sensibilitatea ridicată este asociată cu disfuncționalități ale performanței activității zilnice care afectează funcționarea executivă și modifică gestionarea acțiunii (Engel-Yeger și Rosenblum, 2021). Acest lucru poate crește nivelul de stres în timp ce face anumite sarcini cognitive; însă cele mai dificile din punct de vedere al gestionării sunt cele complicate perceptiv (Gerstenberg, 2012). Prin urmare, atunci când excitația unei persoane HSP crește aceasta ar putea tinde către a evita situațiile, deoarece are nevoie de stimuli de intensitate redusă pentru a reacționa (Dunn, 1997; Engel-Yeger și colab., 2016).

În plus, alte aspecte pozitive ale acestei trăsături sunt analiza și căutarea dependențelor, căutarea similitudinilor dintre experiența actuală și cele anterioare, crearea strategiilor de coping și utilizarea comparațiilor și a schemelor figurative (Dean, Little, Tomchek & Dunn, 2018). Cu toate acestea, procesarea prea multor opțiuni implică unele dificultăți în luarea deciziilor (Acevedo, 2020; Greven și colab., 2019). În ciuda avantajelor, HSP este predispus la dezvoltarea oboselii atât generale (în ce privește sănătatea mintală), cât și celei specifice, cognitive (Engel-Yeger și colab., 2019; Jagiellovicz și colab., 2020).

Într-un mediu propice, copiii HS obțin note mai bune la școală, au atitudini morale mai constructive și pot folosi un vocabular mai complicat decât fac colegii lor (Aron, 2002; Pluess & Belsky, 2013). Prin urmare, unii autori indică faptul că: nu doar că dezvoltă o gândire mai profundă, iau decizii mai bune, meditează la întrebări spirituale și se angajează în domenii de lucru pline de sens, ci sunt, de asemenea, și supradotați, mistici și intuitivi (Acevedo, 2020; Aron și Aron, 1997; Aron et al., 2012).

1.2.3. Sfera emoțională

Acest câmp are ca rezultat hiperemoționalitate sau răspunsuri emoționale distructive, experiență profundă, niveluri ridicate de stres, atașament față de obiecte și interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele (Engel-Yeger și Dunn, 2011; Greven și colab., 2019; Ogawa și colab., 2019). Plânsul, fluxul și efectul negativ și autoreglarea slabă sunt într-adevăr

descoperite ca niște reacții ale emoțiilor (Acevedo, 2020; Engel-Yeger și Dunn, 2011). Nivelurile SPS sunt semnificativ legate de bunăstarea socio-emoțională, manifestată ca o scădere a stimei de sine și a rușinii, deoarece se simt speriați în legătură cu posibilitatea de a fi înțeleși greșit ca urmare a prejudecăților (Acevedo, Aron & Aron, 2018; Acevedo și colab., 2018; Acevedo, 2020; Aron și colab., 2010; Iimura, 2021). Cu toate acestea, HSP prezintă aspecte emoționale pozitive, cum ar fi empatia și sensibilitatea față de ceilalți, intensitatea experimentării sentimentelor și un simț inteligent al umorului (Aron și colab., 2012; Acevedo și colab., 2017; Acevedo, 2020).

Cercetările actuale indică, de asemenea, că HSP prezintă niveluri ridicate de empatie, deoarece prezintă o inteligență emoțională ridicată, cum ar fi faptul că sunt mai acordați cu propriile lor gânduri și emoții, mai conștienți de emoțiile altora și mai receptivi și conștienți de schimbările de mediu (Menesini & Pluess, 2018; Slagt și colab., 2018). În acest mod și dincolo de empatie, sensibilitatea ridicată ajută la îmbunătățirea mediului, ajustându-l și făcându-l mai confortabil pentru ceilalți, astfel încât să contribuie la o experiență mai redusă de haos (Acevedo, 2020). Spre deosebire de tulburarea din spectrul autismului (TSA), sensibilitatea ridicată ajută ca persoana să fie mai pregătită pentru a percepe tristețea, furia și bucuria cuiva (Acevedo și colab., 2014). Astfel, părinții copiilor HS sunt mai empatici și conștienți de nevoile copilului lor, ceea ce facilitează stabilitatea și cooperarea în relații și încredere în rândul persoanelor apropiate, ajutând copiii înalt senzitivi să se adapteze mai ușor mediului social (Aron și colab., 2019; McNamara și Houston, 2009). Aceste abilități emoționale ar putea oferi beneficii pentru HSP, dar este necesar să fim atenți pentru a dezvolta strategii adecvate de coping atunci când se simt copleșiți din punct de vedere emoțional (Acevedo, 2020; Fehr & Rockenbach, 2004; Preston, Hofelich și Stansfield, 2013; Raghanti și colab., 2018). Cu toate acestea, mediile de susținere ar putea facilita la copiii HS atingerea unor niveluri mai înalte de autoreglare și un sentiment mai mare de securitate rezultat din experiența dragostei familiilor lor (Aron, 2002; Pluess & Belsky, 2013). Prin urmare, ei pot fi considerați atât oameni empatici, cât și oameni hrăniți (Acevedo, 2020). În acest fel, SPS ar trebui interpretat mai degrabă ca o susceptibilitate decât ca o vulnerabilitate (Iimura, 2021).

În plus, nivelurile ridicate de empatie le permit să facă față sentimentelor altor persoane și sunt, de asemenea, mai susceptibile de a identifica nedreptățile și de a-i apăra pe

cei percepuți ca slabi (Acevedo, 2020; Aron și colab., 2012). În consecință, observă mai probabil suferința și stresul altor persoane (Acevedo, 2020).

Prin urmare, persoanele hipersenzitive prezintă reacții mai intense la imagini care evocă atât emoții plăcute, cât și neplăcute. De fapt, HSP despre care s-a raportat că au trăit o copilărie fericită au răspuns mai intens la fotografiile plăcute (Jagiellowicz și colab., 2010). Aceste rezultate au furnizat dovezi ale impactului pozitiv al mediului educațional al copilului hipersenzitiv. Această percepție emoțională intensă atât a emoțiilor plăcute, cât și a celor neplăcute poate fi explicată prin rolul unor zone cerebrale implicate activ în reacția emoțională a acestei caracteristici (sistemul limbic) (Acevedo, 2014). Astfel, promovarea nivelului zilnic de bunăstare socio-emoțională a individului ar trebui luată în considerare pentru a îmbunătăți zonele de autocontrol (Iimura, 2021).

1.2.4. Sfera interpersonală

Această dimensiune este deosebit de relevantă, deoarece caracteristicile mediului în care sunt implicați HSP ar putea determina caracteristicile profilului HSP. Deși trăsătura în sine nu este simptomul, ci mai degrabă aceste simptome pot apărea atunci când indivizii experimentează expunerea continuă la adversități și medii dezadaptative sau stresante (Scrimin, Osler, Pozzoli și Moscardino, 2018). Concret, studiile asupra trăsăturilor de temperament afirmă că o copilărie săracă este considerată un factor de risc care precede consecințele negative emoționale ale adulților (Aron și colab., 2005; Aron, Aron, Nardone și Zhou, 2019; Jagiellowicz și colab., 2020). De asemenea, stilurile parentale au fost investigate cu respect cu privire la SPS. Această variabilă ar putea influența comportamentul copiilor, antrenându-i în tehnici de auto-reglare adaptive pentru a-și gestiona în liniște emoțiile și gândurile (Degnan & Fox, 2007). La fel, stilurile parentale pozitive ar putea avea un impact asupra bunăstării copiilor, realizând o mai bună funcționare socială, prin oferirea de explicații copilului, oferind căldură, sprijin, acceptare, receptivitate și autonomie (Eisenberg, Damon & Lerner, 2006; Hane, Cheah, Rubin & Fox, 2008; Hankin și colab., 2011; Scrimin și colab., 2018). Chiar și modelele de atașament parental sunt legate de calitatea vieții copiilor și, de asemenea,

de sensibilitatea senzorială, fiind mai mari atunci când nivelurile de relații parentale nesigure cu copiii mici sunt mai mari. De altfel, un studiu anterior a identificat faptul că părinții înalt sensibili facilitează stiluri parentale non-optime, cum ar fi permisivitate, autoritate, mai puțină căldură și, de asemenea, controlul comportamental parental (Branjerdporn, Meredith, Strong & Green, 2019). Atât „în bine, cât și în rău”, sensibilitatea inherentă la mediu permite indivizilor să fie puternic influențați de mediul lor (Jagiellowicz și colab., 2020).

HSP manifestă această trăsătură de personalitate sub forma distragerii sociale și a evitării supra-stimulării, a blocajelor mentale și a lipsei abilităților de comunicare pentru a-și satisface nevoile (Aron, Aron & Davies, 2005; Hofmann & Bitran, 2006). În comparație cu colegii mai puțin sensibili, adaptarea lentă la oameni și situații noi este observată în HSP datorită dorinței de a observa cu atenție și de a reflecta asupra lor. Sensibilitatea ridicată la subtilități este o caracteristică pe care HSP o poate folosi în sport, comunicare interpersonală, în școală etc. Această caracteristică le face mai ușor să interpreteze așteptările, inclusiv pe ale colegilor și profesorilor lor (Aron, 2002).

Mai mult, conform modelului lui Dunn (1999), HSP sunt iritați și exprimă comportamente anxioase prin praguri scăzute, rezultând relații sociale deficitare. Această populație prezintă o reactivitate ridicată la recompense și pedepse sociale și la modalități de a face față situațiilor sociale, prezentând frică, evitând necazurile și gândindu-se la vina lor (Kibe și colab., 2020; Pluess și Boniwell, 2015). Persoanele cu tipare de hipersensibilitate ar putea răspunde într-un mod neadaptat la stimulii din mediul social (Engel-Yeger, DeLuca, Hake & Goverover, 2019). Prin urmare, așa cum s-a indicat anterior, persoanele înalt senzitive care cresc în condiții adverse sau de inhibare dezvoltă probabilitatea predispoziției la boli și suferință în urma consecințelor negative fizice și psihologice (Acevedo, 2020; Aron și colab., 2005). Cu toate acestea, într-un mediu de susținere, copiii HS ating niveluri mai ridicate de competență socială și aceste condiții le permit să beneficieze de educație și predare pozitive spre deosebire de copiii care nu sunt HS (Aron, 2002; Pluess & Belsky, 2013). Într-adevăr, sprijinul social este un factor care poate amortiza consecințele negative asupra sănătății la HSP care a suferit o copilărie definită de evenimente stresante din viață, promovând reziliența, chiar și în prezența unui genotip care se așteaptă să confere vulnerabilitate la tulburări

psihologice (Pluess & Boniwell, 2015). Mai mult, HSP a răspuns mai favorabil la programele de consolidare a rezilienței școlare, ceea ce are ca rezultat mai puține probleme de sănătate mintală la copiii cu HS. În plus, acest tip de programe obține un impact pozitiv împotriva agresiunii care prezice rezultate pozitive de dezvoltare (cum ar fi scăderea nivelurilor de depresie și victimizare) (Limura, 2021; Mitchell și colab., 2011; Nocentini și colab., 2018; Pluess și Belsky, 2010; Pluess & Boniwell, 2015).

1.3. Evaluarea senzitivității procesării senzoriale

Cercetătorii au găsit dificultăți în evaluarea trăsăturii SPS, deoarece aceasta implică descompunerea personalității într-un mod complex (Aron, 2020). Cu toate acestea, prima măsură pentru evaluarea SPS a fost Scala pentru persoane foarte sensibile (HSPS), care este un chestionar de auto-raportare de 27 de articole, compus din răspunsuri cognitive și emoționale pozitive și negative la stimuli de mediu, cum ar fi arta, zgomote, mirosuri etc. . (Acevedo și colab., 2014; Aron și Aron, 1997; Greven și colab., 2019; Lionetti și colab., 2018). Versiunea inițială a acestui instrument a fost concepută prin interviuri calitative, incluzând afirmații luând în considerare unii markeri de sensibilitate crescută, cum ar fi extrem de conștiincios, surprinde cu ușurință, având o viață interioară bogată și fiind mai sensibil la durere (Aron și Aron, 1997; Greven și colab., 2019). Acești indicatori au contribuit la crearea construcției SPS formată dintr-o varietate de dimensiuni, în loc să o numească pur și simplu sensibilitate la stimuli senzoriali (Greven și colab., 2019). De fapt, proprietățile psihometrice și validitatea HSPS cu 27 de elemente au fost validate în mai multe studii (Acevedo și colab., 2014; Greven și colab., 2019; Lionetti și colab., 2018; Pluess și colab., 2018; Rubaltelli și colab., 2018).

Astfel, Scala pentru copii foarte sensibili (HSCS), compusă din 12 itemi și versiunea revizuită recent cu 21 de întrebări, a fost construită în timpul dezvoltării Scalei HSP pentru adulți (Pluess și colab., 2018). Într-adevăr, HSCS prezintă un format de raport pentru părinți, pentru a evalua sensibilitatea copiilor de la grădiniță, utilizând aceleași elemente de la Scala HSC. Studiile anterioare au demonstrat că HSCS are proprietăți psihometrice adecvate (Pluess și colab., 2018; Weyn și colab., 2019).

Scala HSC a fost, de asemenea, utilizată pentru a măsura sensibilitatea copiilor preșcolari (Slagt, Dubas, van Aken, Ellis și Deković, 2017). În acest scop, forma întrebărilor a fost schimbată, iar părinților li s-au adresat întrebările. Întrebările au fost reformulate în așa fel încât părinții s-au referit la comportamentul observat al copilului lor. În studiul nostru, această versiune a scalei a fost utilizată pentru a estima validitatea chestionarului.

Pe de altă parte, Aron (2002) a dezvoltat un alt chestionar de 23 de puncte, raportat de părinți, care măsoară SPS la copii. Această scală este utilizată pentru a analiza asocierea dintre SPS și funcționarea zilnică (Boterberg & Warreyn, 2016). Deși elementele acestei scale se suprapun parțial peste chestionarul HSC, această scală nu este validată cu siguranță, în situația în care copiii cu scoruri mari sunt mai sensibili la influențele de mediu și la procesele cognitive mai profunde (Greven și colab., 2019). De asemenea, scalele HSP și HSC au fost traduse într-o varietate de limbi (Greven și colab., 2019; Kibe și colab., 2018; Konrad și Herzberg, 2017; Nocentini și colab., 2017; Şengül-İnal și Sümer, 2017; Poïrarinsdoittir, 2018).

Dimensiunile sensibilității ridicate evidențiate în scale

Prima scală dezvoltată pentru a măsura sensibilitatea procesării senzoriale a fost unidimensională. Cu toate acestea, studiile efectuate cu utilizarea acestuia indică prezența componentelor/ scalelor SPS. Analizele inițiale ale factorilor pe scorurile scalei HSP au sugerat un factor de sensibilitate unitar (Aron și Aron, 1997). Studiile ulterioare au arătat o nouă lumină asupra primelor analize. Studiile realizate de Smolewska, McCabe și Woody (2006), printre altele, indică prezența a trei factori. În ultimii ani, acestea au fost adesea folosite în cercetarea SPS ca o modalitate de a descrie caracteristicile sensibilității ridicate. Analize aprofundate ale adaptărilor la scară în multe țări au indicat prezența a doi până la șase factori. Cea mai populară soluție, susținută de analize psihometrice, este apariția următoarelor elemente în scalele HSPS și HSC (Pluess și colab., 2017; Smolewska și colab., 2006):

1. Prag senzorial scăzut (LST) sau sensibilitate la stimuli subtili externi,
2. Ușurința de excitație (EOE) sau ușurința de a fi copleșit de stimuli interni și externi și

3. Sensibilitatea estetică (AES), cunoscută și sub numele de deschidere „la” și plăcere „din”, experiențele estetice și stimulii / stimularea pozitivă.

Studiul a constatat că EOE și LST sunt moderat asociate cu emoționalitate negativă auto-evaluată, anxietate și depresie. În schimb, LST (dar nu EOE) este corelat pozitiv cu disconfortul senzorial auto-evaluat. În schimb, AES a fost asociat cu emoționalitate pozitivă, cum ar fi afectul pozitiv și stima de sine, dar nu asociat cu emoții negative, atât la vârsta adultă, cât și în copilărie (Liss, Timmel, Baxley și Killingsworth, 2005; Pluess et al, 2017; Smolewska et. al, 2006). Autorii unei revizuirii a studiilor privind zona Sensibilității procesării senzoriale în contextul Sensibilității mediului (Greven și colab., 2019) observă că cele trei scale menționate: LST, EOE și AES nu sunt un rezultat intenționat, nu au fost concepute, definite sau bazate pe construcția instrumentului. Baremele au apărut ca urmare a analizei factorilor. Acest lucru indică faptul că semnificația lor nu este clară și nici nu explică ce măsoară sau ce înseamnă aceste componente atunci când sunt analizate sau luate separat.

Un continuum sau o singură dimensiune

Cercetările efectuate în SUA indică faptul că sensibilitatea ridicată este caracteristică pentru aproximativ 20% din populație (Aron și colab., 2012). Autorii de lucrări în zona sensibilității procesării senzoriale (de exemplu, Boyce și Ellis, 2005; Aron și Aron, 1997; Belsky și Pluess, 2009; Jagiellowicz și colab., 2012) estimează distribuția sensibilității ridicate în populație la 10-35 %. Distribuția trăsăturii în populație a fost propusă mai întâi în conceptul de sensibilitate la procesarea senzorială. Propunerea a constituit o analogie pentru a lucra, după cum este definit de Kagan (1994), reactivitatea sugarului (sau inhibarea comportamentală). Într-o lucrare intitulată „Despre natura emoției”, sugarii au fost clasificați în grupuri de reactivitate diferită. Clasificarea a fost dezvoltată pe baza unui cadru teoretic al diferențelor în excitabilitatea structurilor limbice. Ei au aplicat acest model evaluării observaționale a răspunsurilor motorii și a plânsului la sugari (Kagan, 1994). Într-o recenzie, Greven și colab. (2019) observă că analizele taxometrice efectuate în anii următori au susținut cadrul teoretic SPS, indicând faptul că o minoritate (aproximativ 10%) dintre sugari au fost foarte reactivi la stimulii vizuali,

auditivi și olfactivi. Restul sugariilor au fost clasificați ca fiind mai puțin reactivi. Analizele rezultatelor obținute utilizând scalele HSP și HSC au fost efectuate folosind metoda de analiză a clasei latente.

Primul studiu a identificat trei clase de HSP în patru eșantioane etnice din Marea Britanie de respondenți cu vârste cuprinse între 8-19 ani (total N = 3581), a indicat că HSP scăzut a fost caracterizat de 25-35%, HSP mediu cu 41-47% și ridicat HSP cu 20-35% (Pluess și colab., 2017). Rezultatele obținute au fost reproduse în studii efectuate la adulți din SUA (N = 451 și N = 450) folosind scara HSP, care a relevat și trei grupuri: 31% cu sensibilitate ridicată, 40% cu sensibilitate medie și 29% cu sensibilitate scăzută (Lionetti și colab., 2018). Autorii studiilor menționate anterior (Pluess și colab., 2017; Lionetti și colab., 2018) s-au referit la al treilea grup drept lalele. O replicare a studiului efectuat într-un eșantion de adolescenți care frecventează școlile din Germania (eșantion de 749 de adolescenți) a confirmat existența a trei grupuri de sensibilitate, care au diferit semnificativ în ceea ce privește scorurile lor medii HSP respective. Conform rezultatelor obținute de cercetători (Tillmann și colab., 2021, p.9), 17,90% dintre adolescenți aparțineau grupului de sensibilitate scăzută, 55,10% grupului de sensibilitate medie și 27,00% grupului de sensibilitate ridicată. Rezultatele studiului în eșantionul polonez de tineri adolescenți au dus la identificarea a trei grupuri de adolescenți. Fiecare dintre ele a fost caracterizată printr-un scor total semnificativ diferit al scalei HSC. Elevii cu cea mai mare intensitate a trăsăturii examinate au constituit 37,7% din total. Cei cu sensibilitate medie au constituit 21% din grup și cei cu cea mai mică sensibilitate - 41,8%.

1.4. Profilul persoanei hipersenzitive - rezumat

După cum s-a indicat, persoanele hipersenzitive (HSP) interpretează informațiile și stimulii de mediu mai profund decât alți indivizi. Uneori, HSP ar putea fi clasificat ca supra-reactiv, dramatic, excentric, timid, nevrotic, anxios sau depresiv (Degnan & Fox, 2007; Fox, Henderson, Marshall, Nichols & Ghera, 2005). Cu toate acestea, studii recente nu o consideră ca o tulburare, deoarece implică faptul că indivizii prezintă dificultăți în integrarea semnalelor senzoriale (Acevedo, 2020). După cum s-a menționat anterior, SPS are o varietate de grade și

oamenii își pot găsi propriul prag modulat de mediu (Acevedo, 2020; Greven și colab., 2019). În plus, SPS poate duce la comunicare, socializare și mobilitate și coordonare sau orientare către semnale senzoriale (Acevedo, 2020). În plus, un acronim numit DOES este creat pentru a sublinia că trăsătura de sensibilitate este caracterizată de grupul de patru dimensiuni, ceea ce înseamnă: 1) Adâncimea de procesare (o cantitate mare de informații detaliate procesate în legătură cu un obiect, informație sau stimul); 2) Suprastimulare (situații de procesare, incluzând acțiunile și comportamentele altor persoane mai profund și mai aprofundat decât colegii lor); 3) Reactivitatea emoțională (reacții intensive atât la evenimente de viață emoționale pozitive, cât și negative); și 4) Stimuli subtili (o mai mare conștientizare a detaliilor, sunete subtile, atingere, miros și alți stimuli delicăți) (Acevedo și colab., 2014; Aron și Aron, 1997; Aron și colab., 2012).

Cu toate acestea, în ciuda faptului că această perspectivă negativă constată asocieri între sensibilitate ridicată și probleme de sănătate mintală, există o „latură strălucitoare” a acestui fenomen care face ca HSP să fie caracterizată de abilități profitabile, îmbunătățind bunăstarea acestora (Pluess, 2017; Limura, 2021). Prin urmare, se știe că Persoanele înalt sensitive (HSP) ar putea realiza o dezvoltare optimă (Acevedo, 2020; Aron și colab., 2012; Aron, 2020; Greven și colab., 2019).

2. PROCESUL DE CONSTRUIRE A QSPSinCh

Chestionarul a fost elaborat inițial în Polonia. Acesta a fost denumit KWPSuDz și a constatat în mai mulți pași. Cele ulterioare vor fi descrise în paragrafele următoare. Fundamentele metodologice pentru construirea instrumentului au fost considerate a sta la baza cercetării efectuate.

Ipoteze metodologice de bază

Starea descrisă mai sus a dus la anumite ipoteze la baza construcției, care decurg din realizările psihologiei diferențelor de dezvoltare și individuale, precum și a psihologiei interculturale.

1. Trăsăturile temperamentului sunt parțial determinate biologic și au fost prezente la om încă de la începutul ontogeniei și se găsesc și în lumea animală (vezi Strelau și Zawadzki, 1998; Strelau și Zawadzki, 2018; Buss și Plomin, 1984, Eysenck, 1970) ca subliniat de ipotezele sensibilității la mediu (Pluess, 2015). Trăsăturile de temperament se numără printre acele proprietăți psihologice care sunt comune oamenilor, indiferent de cultura în care cresc - sunt de natură universală. Trăsăturile de temperament, totuși, pot fi exprimate în moduri diferite (se pot manifesta prin comportamente diferite), care la rândul lor pot depinde de specificul contextului cultural. Astfel, fiecare trăsătură se poate manifesta prin comportamente diferite, specifice din punct de vedere cultural. Prin urmare, construcția chestionarului a urmărit să surprindă componentele de definiție universale din punct de vedere cultural ale sensibilității copiilor. Procedura propusă de Strelau și Angleitner (1994) a fost utilizată în construcție. Procedura ia în considerare, pe de o parte, aspectele universale ale temperamentului [în psihologia interculturală denumită abordare etică]. Pe de altă parte, ia în considerare manifestările temperamentului specifice culturii [în psihologia interculturală denumită [abordarea emică] (vezi Strelau, Zawadzki, 1998).
2. Autorul primei scale pentru măsurarea sensibilității procesării senzoriale a considerat-o a fi o trăsătură unidimensională a temperamentului (Aron și Aron, 1997). E. Aron a descris indivizii înzestrați cu o intensitate ridicată a trăsăturii ca fiind extrem de sensibili, de aceea a denumit scala dezvoltată Scala Personală Foarte Sensibilă (HSPS). Scala HSP a fost dezvoltată (împreună cu un cadru teoretic al sensibilității procesării senzoriale) ca rezultat al cercetărilor exploratorii. Cercetările anterioare folosind scala (de exemplu, Evans & Rothbart, 2008; Konrad & Herzberg, 2017; Listou Grimen & Diseth, 2016; Smolewska și colab., 2006) au arătat o nouă lumină asupra ipotezelor făcute inițial. Din analizele studiilor efectuate cu ajutorul scalei au apărut între doi și șase factori. Cu toate acestea, având în vedere că analizele au fost efectuate în principal pe datele de la un grup de adulți și faptul că factorii au rezultat din analizele statistice în construcția instrumentului, s-a decis efectuarea unor cercetări exploratorii de natură calitativă.

3. Baza teoretică a chestionarului este conceptul de sensibilitate de procesare senzorială a copiilor. Sensibilitatea procesării senzoriale este o trăsătură care descrie diferențele individuale în sensibilitate atât la pozitiv (favorabil, de susținere, plăcut), cât și negativ (stimulii dificili, copleșitori din mediul înconjurător. Sensibilitatea procesării senzoriale este asociată cu: profunzimea procesării, înclinația spre suprastimulare, reactivitate și empatie și sensibilitate estetică. Această trăsătură se manifestă în diferite domenii ale vieții. În chestionar vor fi evaluate activitățile copilului în patru domenii de funcționare: fiziologică, emoțională, relații interpersonale și cognitive.

2.1. Focus grupuri și instrument de testare

Prima versiune experimentală a chestionarului a fost dezvoltată ca urmare a analizelor categorice ale rezultatelor focus grupurilor cu părinții și profesorii copiilor hipersenzitivi. Psihologii școlari și / sau educatorii au fost implicați în procesul de recrutare pentru focus grupuri. Acestora li s-a furnizat un protocol pentru recrutarea grupurilor împreună cu criteriile de admitere și excludere (de exemplu, diagnosticul de tulburări de integrare senzorială, tulburări de spectru autist). Ulterior, au fost elaborate interviuri semi-structurate cu părinții copiilor hipersenzitivi și cu profesorii copiilor hipersenzitivi. Cercetarea a fost realizată în Polonia, Spania (continentală și insula Tenerife), Italia, România și Macedonia. Cercetarea a urmat metodologia implementării grupurilor din diferite țări (Moretti, Vliet, Bensing și Deledda, 2011). Pentru a evalua fiabilitatea cercetărilor efectuate, au fost realizate interviuri cu informatori cheie în conformitate cu regulile comune pentru protocolul informatorilor cheie.

Apoi, transcrierile au fost pregătite în conformitate cu regulile dezvoltate, pe baza cărora au fost dezvoltate categorii comune. Pe baza categoriilor astfel create, au fost elaborate chestionare pentru instrument. Pentru fiecare categorie, a fost generat un număr maxim de chestionare în două echipe independente (experți de la Universitatea WSEI și experți de la Universitatea Alicante). Au fost apoi traduse în poloneză. Itemii dubli au fost eliminați și

verificați din nou pentru a se asigura că fiecare categorie era acoperită de întrebări. Itemii testului au fost analizați în conformitate cu ghidurile de evaluare a itemilor. Au fost luate în considerare principiile reprezentativității, pertinentei, clarității, tehnicilor, înțelegerii.

În acest fel, din peste 200 de itemi, 167 itemi au fost selectați pentru evaluare de către persoane competente. Itemii testați au fost, de asemenea, supuși unor evaluări de corectitudine etică și lingvistică¹. Coerența punctajelor numărate a făcut posibilă selectarea acelor itemi asupra cărora a existat un acord între membri. Autorii au încercat să mențină itemii chestionarului scurți și ușor de înțeles, fără niveluri extreme de aprobare socială, conținut variat și adecvat pentru persoanele care reprezintă diferite culturi și populații sociale și profesionale. În ceea ce privește afirmațiile, membrii echipei s-au concentrat asupra comportamentelor care ar putea fi rezultatul creșterii (mai degrabă decât al posesiei trăsăturii în sine) sau a celor legate de alte trăsături temperamentale sau de personalitate. Acest lucru a dus la testarea primei versiuni a chestionarului în Polonia. Pentru efectuarea testării au fost elaborate protocoale de colectare a datelor socio-demografice pentru părinți și pentru profesori. O invitație de testare a instrumentului a fost trimisă școlilor și grădinițelor din Polonia. Apoi, instrumentul a fost testat în școli și grădinițe care și-au exprimat dorința de a coopera în cercetare.

¹ Autorii doresc să mulțumească următorilor experți pentru participarea lor la evaluare: Teresa Panas, Dorota Macander, Zbigniew Gaś, Tomasz Knopik și Justyna Malicka.

3. INSTRUCȚIUNI DE APLICARE

Acest capitol conține orientări și instrucțiuni pentru a efectua o aplicare și corectare optimă și corectă a instrumentului pentru a obține scorurile și profilul rezultatelor. Înainte de aplicarea sa, este important ca persoanele care culeg informațiile să citească cu atenție acest capitol, pentru a se familiariza cu instrumentul.

3.1. Domenii de aplicare

Instrumentul a fost dezvoltat, standardizat și validat pentru utilizarea sa în evaluarea sensibilității procesării senzoriale la copiii cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani și între 7 și 10 ani. Au fost dezvoltate două versiuni pentru a evalua SPS în funcție de vârsta copilului evaluat:

Varianta pentru grădiniță: de la 3 la 6 ani.

Versiunea pentru școala primară: de la 7 la 10 ani.

Instrumentul a fost dezvoltat special pentru a se adapta la nevoile și caracteristicile contextelor educaționale și familiare. În acest sens, au fost dezvoltate două versiuni pentru a evalua SPS în funcție de cine este cel care oferă informația:

Versiunea profesorilor: profesorii sunt cei care completează întrebările ținând cont de comportamentele și atitudinile copilului în contextul educațional.

Versiunea părinților: părinții sunt cei care completează întrebările ținând cont de comportamentele și atitudinile copilului în contextul familial.

În paragrafele următoare, sunt prezentate informații mai detaliate despre aceste două domenii principale de aplicare.

- Context educațional

Este unul dintre domeniile care pot beneficia cel mai mult de utilizarea acestui tip de instrument. Școlile sunt foarte potrivite pentru a realiza evaluarea acestei trăsături de personalitate prin evaluări de rutină și sistematice ale elevilor pentru a detecta caracteristici care pot fi neobservabile în mediul lor. În plus, copiii petrec mult timp la școală, astfel interacțiunile lor în acest context sunt relevante pentru a-și examina sensibilitatea la procesarea senzorială în diferitele sfere: fiziologică, cognitivă, emoțională și interpersonală. Din acest motiv, școala este una dintre sursele de informații care au fost luate în considerare în proiectarea și dezvoltarea versiunilor diferențiate ale instrumentului. Profesorii sunt informatori privilegiați pentru a accesa contextul școlar și a observa comportamentul copiilor într-un mediu structurat și cu o perspectivă specială, care le permite să compare funcționarea copilului evaluat cu ceilalți colegi în timpul situațiilor de interacțiune.

- Context familial

Contextul familial este, de asemenea, unul dintre cele mai potrivite scenarii pentru aplicarea instrumentului. Familia este unul dintre cele mai importante sisteme de influență în dezvoltarea copilului încă din stadiile incipiente. Familia este nucleul principal în care copilul crește. Astfel, familia are un impact mare asupra personalității, dezvoltării emoționale și sociale a copilului. Modelează modul de gândire, luarea deciziilor, comportamentelor și atitudinilor. Din acest motiv, familia este, de asemenea, una dintre sursele de informații care au fost luate în considerare în proiectarea și dezvoltarea versiunilor diferențiate ale instrumentului. Părinții petrec mult timp cu copiii lor, în special în grădiniță și în etapele primare. Prin urmare, părinții sunt informatori optimi pentru a raporta comportamentul copiilor într-un mediu nestructurat. Posibilitatea de a avea informații despre copil acasă

permite obținerea unei evaluări cuprinzătoare a procesării senzoriale sensibile în general și în diferitele domenii (fizic, cognitiv, emoțional și interpersonal).

- Alte contexte

Deși instrumentul a fost dezvoltat în mod special pentru a fi aplicat în contexte educaționale și familiale, utilizarea acestuia poate fi, de asemenea, generalizabilă la o mare varietate de contexte (clinice, criminalistice, educaționale și de cercetare), care au avut ca principal scop evaluarea acestui proces senzorial sensibil.

De exemplu, acest instrument este un instrument foarte potrivit pentru a contribui la procesele de evaluare în cadrul clinic. Cele mai frecvente motive pentru consultarea clinică la copii sunt de obicei legate de posibila prezență a problemelor și dificultăților în zonele interpersonale, emoționale și cognitive (de exemplu, anxietate, depresie, dificultăți de învățare, tulburare din spectrul autist, tulburare de deficit de atenție și hiperactivitate). Instrumentul poate fi util pentru a face o primă abordare a funcționării psihologice a copilului în ceea ce privește trăsăturile de personalitate la începutul unui proces evaluativ. Mai mult, evaluarea sensibilității procesării senzoriale poate raporta informații relevante despre unele caracteristici ale copilului care pot acționa ca factori de protecție sau resurse personale în intervenția clinică. Pe de altă parte, evaluarea multidimensională pe care instrumentul permite să o efectueze este, de asemenea, potrivită pentru contextul criminalistic. De exemplu, o cunoaștere profundă a caracteristicilor personalității copilului poate fi relevantă pentru luarea deciziilor în sfera judiciară (de exemplu, reactivitate emoțională, sensibilitate extremă, probleme de reglare emoțională, dificultăți în interacțiunile sociale ...). În cele din urmă, instrumentul poate fi un instrument fiabil și valid pentru evaluarea sensibilității procesării senzoriale la copii în contextul cercetării.

3.2. Norme de aplicare

Una dintre caracteristicile principale ale instrumentului este simplitatea și ușurința aplicării sale. Materialele sunt concepute pentru a putea fi utilizate în mod autonom de către persoanele care oferă informații și includ instrucțiuni complete.

Informatorii pot fi părinții (în versiunea instrumentului pentru părinți) sau profesorii (în versiunea instrumentului pentru profesori). În ambele cazuri, informatorii (părinții sau profesorii) trebuie să raporteze profesionistului despre fiecare element al instrumentului în funcție de comportamentul obișnuit al copilului în contextele familiale și, respectiv, școlare. În toate cazurile, informatorii ar trebui să lucreze sub supravegherea unui profesionist calificat. Profesiștii în supraveghere ar trebui să se asigure că procedurile de notare sunt fiabile și să includă metode de verificare a integrității scorurilor.

Gama de vârstă de aplicare este de la 3 la 6 ani (în versiunea grădiniță) și de la 7 la 10 ani (în versiunea primară).

Selectarea versiunii instrumentului depinde de vârsta copilului și de cine este informatorul. Astfel, sunt disponibile în total patru versiuni (a se vedea anexa la acest manual):

- Versiunea pentru părinții copiilor de vârstă preșcolară
- Versiunea pentru părinții copiilor de vârstă școlară
- Versiunea pentru educatori
- Versiunea pentru cadrele didactice din învățământul primar

Aplicarea instrumentului este individuală prin creion și hârtie și necesită puțină investiție de timp (finalizarea problemei necesită aproximativ 10-15 minute pentru fiecare aplicare).

4. PROPRIETĂȚI PSIHOMETRICE

În conformitate cu modelul teoretic descris mai sus, instrumentul cuprinde patru dimensiuni și măsoară SPS fizic, emoțional, interpersonal și cognitiv. A fost efectuată o analiză psihometrică pentru fiecare grup țintă (cadre didactice și părinți atât din grădiniță, cât și din învățământul primar) și au fost prezentate date descriptive pentru fiecare item al dimensiunii. Aceste date descriptive ale tuturor itemilor utilizați în procesul de validare a instrumentului sunt prezentate în Anexa 5. O analiză factorială exploratorie (EFA) și parametrii modelului teoriei răspunsului la itemi (IRT) au fost efectuate pentru a verifica structura factorială a subscalelor în fiecare grup țintă. Au fost confirmate două subdimensiuni pentru fiecare dimensiune. În cazul unor itemi din scale diferite, analiza teoriei răspunsului la itemi (IRT) nu a fost posibilă, deoarece nu a fost posibil să se potrivească un model de răspuns pentru acel item. În aceste cazuri, analiza nu a fost efectuată deoarece unele categorii din scala de răspuns au prezentat o frecvență de apariție zero. Prin urmare, nu a fost posibil să se evalueze măsura în care a fost măsurat itemul și modul în care a fost măsurat comportamentul asociat cu sfera specifică. În aceste cazuri, acești itemi au fost în cele din urmă păstrați în instrumentul final datorită indicatorilor relației cu sfera la care se face referire și cu constructul în general. Acest lucru implică faptul că, pe măsură ce se obțin mai multe răspunsuri pentru acel item, va fi posibil să se evalueze utilitatea acelui item și a scalei sale de măsurare atunci când se măsoară trăsătura. Indicii de fidelitate Omega și Alpha au fost calculați pentru scala de stabilitate internă. Pentru a verifica validitatea convergentă a instrumentului, a fost efectuată o analiză de corelație cu EAS (Temperament Survey for children; Buss & Plomin, 1984) și cu HSC (High sensitivity children scale; Pluess et al., 2018; Weyn et al., 2019) pentru părinți și profesori. La final, au fost utilizate criteriile percentilei pentru a stabili punctele limită în grupurile țintă, adică punctul de detectare a hipersensitivității.

4.1. Descrierea eșantionului

Studiul a fost realizat pe un grup de 58 de persoane, majoritatea femei, (ceea ce corespunde distribuției pe sexe a cadrelor didactice de la grădiniță și din clasele 1-3 din școala primară din Polonia). Respondenții au reprezentat un număr similar de profesori de grădiniță și de școală primară. De asemenea, au fost incluși și profesori care au predat atât la grădiniță, cât și la școala primară (prin urmare, atunci când au fost întrebați despre etapele educaționale, au fost 30 de persoane în fiecare dintre acestea). Profesorii erau de vârste diferite (de la 20 la 60 de ani). Vârsta medie a respondenților a fost sub 43 de ani ($M = 42.89$; $SD = 9.96$). Aceștia erau angajați cu normă întreagă, majoritatea lucrând în învățământul superior - cu studii de masterat (93.1%).

Tabelul 2. Profesori de grădiniță și de școală primară - descrierea grupului.

	N	%	χ^2	df	p
Gen					
Feminin	57	98.3	54.07	1	<.001
Masculin	1	1.7			
Statutul profesional ca profesor					
Full-time	58	100			
Part-time (50-90% din orele cu normă întreagă)	0	0			
Part-time (mai puțin de 50% din orele cu normă întreagă)	0	0			
Cel mai înalt nivel de educație formală pe care l-a absolvit profesorul					
Nivel secundar	0	0	93.35	2	<.001
Diplomă de licență	3	5.2			
Diplomă de master	54	93.1			
Diploma de doctorat	0	0			

Altele	1	1.7			
Tipul școlii/grădiniței în care lucrează în prezent profesorul					
Privată	8	13.8	30.414	1	<.001
Semi-privată	0	0			
Publică	50	86.2			
Etape educaționale					
Grădiniță	30	50			
Învățământ primar	30	50			
Ani la care persoana predă					
Primul nivel (2-3 ani)	4	5			
Anul I (3-4 ani)	9	11.25			
Anul II (4-5 ani)	7	8.75			
Anul III (5-6 ani)	4	5			
Clasa zero/pregătirea pentru școală (6-7 ani)	8	10			
Clasă mixtă	2	2.5			
Clasa I (5-7 ani)	9	11.25			
Clasa a II-a (7-8 ani)	12	15			
Clasa a III-a (8-9 ani)	11	13.75			
Clasa a IV-a (9-10 ani)	11	13.75			
Clasa a V-a (10-11 ani)	1	1.25			
Clasă mixtă	2	2.5			
A auzit vreodată profesorul despre sensibilitatea procesării senzoriale?					
Da	43	74.1	13.517	1	<.001
Nu	15	25.9			
A beneficiat profesorul de cursuri de formare specifice privind sensibilitatea procesării senzoriale?					
Da	6	10.3	36.483	1	<.001
Nu	54	89.7			

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

Durata medie a experienței profesionale a cadrelor didactice chestionate a fost de peste 18 ani ($M = 18.35$; $SD = 12.383$), iar experiența profesională în școala/grădinița în care predau în prezent a fost mai mică de 14 ani ($M = 13.61$; $SD = 10.861$). Majoritatea respondenților au zis că despre trăsătura temperamentală a sensibilității procesării senzoriale (74.1%), deși doar 10% dintre ei au urmat o anumită formare cu privire la senzitivitate.

Profesorii de grădiniță au completat chestionare pentru 257 de fete și 289 de băieți. Copiii reprezentau toate nivelurile de educație preșcolară: grupa mică (13.6%), grupa de 3-4 ani (24.7%), grupa de 4-5 ani (29.4%), grupa de 5-6 ani (11.4%) și clasa "zero", adică o grupă care se pregătește pentru școală.

Tabelul 3. Copii de grădiniță - descrierea grupului (date despre grupul de educatori)

	N	%	χ^2	df	p
Genul copilului					
Fată	257	47.1	1.875	1	.0171
Băiat	289	52.9			
Nivelul educației preșcolare					
Primul nivel (2-3 ani)	61	13.6	51.033	4	<.001
Anul I (3-4 ani)	111	24.7			
Anul II (4-5 ani)	132	29.4			
Anul III (5-6 ani)	51	11.4			
Clasa zero	94	20.9			
Clasă mixtă	0	0			
	N	%	χ^2	df	p
Copilul a avut/are încă dificultăți de adaptare?					
Cu siguranță da	84	15.4	124.194	4	<.001
Oarecum da	121	22.2			
Greu de spus	28	5.1			
Mai degrabă nu	186	34.1			

Cu siguranță nu	126	23.1			
Este copilul în prezent bine adaptat la grădiniță?					
Cu siguranță da	263	48.3	455.927	4	<.001
Oarecum da	191	35			
Greu de spus	25	4.6			
Mai degrabă nu	51	9.4			
Cu siguranță nu	15	2.8			

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

Grupul de copii a variat în ceea ce privește dificultățile de adaptare la condițiile din grădiniță. Potrivit cadrelor didactice, aproximativ 38% dintre copii au avut (sau încă mai aveau) dificultăți de adaptare într-un grad mai mare sau mai mic. Cu toate acestea, marea majoritate a copiilor (83%) erau în prezent bine adaptați la grădiniță.

Profesorii din școlile primare au completat chestionare pentru 169 de fete și 158 de băieți. Aceștia erau în principal copii care frecventau clasele întâi (36%), a doua (34%) și a treia (29.4%). Potrivit profesorilor, aproximativ 15% dintre copiii chestionați prezentau dificultăți de adaptare, iar 92% dintre elevii chestionați erau în prezent bine adaptați la condițiile școlare.

Tabelul 4. Copii din învățământul primar - descrierea grupului (date despre grupul de profesori din învățământul primar)

	N	%	χ^2	df	p
Genul copilului					
Fată	169	51.7	.370	1	.543
Băiat	158	48.3			
Nivelul educației primare					
Clasa zero (5-6; 6-7 ani)	1	.3	319.404	5	<.001
Clasa I (6-7; 7-8 ani)	117	35.8			
Clasa a II-a (7-8; 8-9 ani)	111	33.9			

Clasa a III-a (8-9; 9-10 ani)	96	29.4			
Clasa a IV-a (9-10; 10-11 ani)	1	.3			
Clasă mixtă	1	.3			
	N	%	χ^2	df	p
Copilul a avut/are încă dificultăți de adaptare?					
Cu siguranță da	16	4.9	224.364	4	<.001
Oarecum da	33	10.2			
Greu de spus	18	5.6			
Mai degrabă nu	149	46.0			
Cu siguranță nu	108	33.3			
Este copilul în prezent bine adaptat la grădiniță/școală?					
Cu siguranță da	154	47.5	371.093	4	<.001
Oarecum da	145	44.8			
Greu de spus	16	4.9			
Mai degrabă nu	6	1.9			
Cu siguranță nu	3	.9			

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

La studiu au participat în total 207 părinți care aveau copii preșcolari (194 mame și 13 tați). Atunci când au fost întrebați cu privire la datele sociodemografice de bază, părinții chestionați au răspuns la întrebări despre ei înșiși (despre educația lor, vârsta, domiciliul), dar și despre tatăl/mama copilului. De remarcat că datele despre părinții copiilor au fost furnizate parțial de partenerii care au completat informațiile.

Vârsta medie a mamelor a fost mai mică de 34 de ani și aveau vârste cuprinse între 19 și 47 de ani ($M = 33.59$; $SD = 5.359$). Majoritatea mamelor au avut studii superioare (67.9%) sau

studii medii (26.9%). Mai puțin de jumătate dintre mame locuiau în mediul rural (49.5%), iar alte 35.4% locuiau în orașe mari.

Tabelul 5. Părinții copiilor de grădiniță - descrierea grupului

	N	%	χ^2	df	p
Nivel studii mama					
Primară	3	1.4	241.925	3	<.001
Profesională	8	3.8			
Liceu	57	26.9			
Mai înalt	144	67.9			
Nivel studii tata					
Primară	5	2.4	90.717	3	<.001
Profesională	35	16.5			
Liceu	85	40.1			
Mai înalt	87	41			
Locul de reședință al mamei					
Sat	105	49.5	113.660	3	<.001
Oraș de până în 50 000 de locuitori	23	10.8			
Oraș între 50 000 și 100 000 de locuitori	9	4.2			
Oraș de peste 100 000 de locuitori	75	35.4			
Locul de reședință al tatălui					
Sat	110	51.9	130.906	3	<.001
Oraș de până în 50 000 de locuitori	20	9.4			
Oraș între 50 000 și 100 000 de locuitori	7	3.3			
Oraș de peste 100 000 de locuitori	75	35.4			

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

Vârsta medie a taților copiilor cărora li s-a administrat chestionarul a fost de 36 de ani. Bărbații aveau vârste cuprinse între 22 și 53 de ani ($M = 36.05$; $SD = 5.285$). Tații au reprezentat cel mai des grupul persoanelor cu studii superioare (41%), liceale (40.1%) și profesionale (16.5%). Mai mult de jumătate dintre tați locuiau la sate (51.9%), iar următorul grup ca mărime a fost reprezentat de bărbații care locuiau în orașe mari (35.4%).

Tabelul 6. Copii de grădiniță - descrierea grupului (date din grupul de părinți de grădiniță)

	N	%	χ^2	df	p
Genul copilului					
Fată	110	49.1	.071	1	.789
Băiat	114	50.9			
Nivelul educației preșcolare					
Primul nivel (2-3 ani)	23	10.7			
Anul I (3-4 ani)	43	20			
Anul II (4-5 ani)	47	22.1			
Anul III (5-6 ani)	22	10.3			
Clasa zero / pregătirea pentru școală (5-6; 6-7 ani)	79	36.9			
Clasă mixtă	0	0			
	N	%	χ^2	df	p
De cine este copilul cel mai apropiat (cel mai atașat)?					
De mamă (tutore legal)	44	20.8	187.283	2	<.001
De tată (tutore legal)	6	2.8			
De ambii părinți în mod egal (tutori legali)	162	76.4			
Altceva					

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

Părinții chestionați au completat chestionare pentru 110 fete și 114 băieți. Cel mai numeros grup a fost cel al copiilor care frecventează clasa "zero" (36.4%), iar următorul grup cel mai numeros a fost cel al copiilor de 4-5 ani (22.1%), de 3-4 ani (20%), de 2-3 ani (10.7 %) și de 5-6 ani (10.3%). Părinții au fost, de asemenea, întrebați de cine este copilul cel mai apropiat. Răspunsurile acestora au arătat că majoritatea copiilor (76.4%) aveau o relație similară cu ambii părinți, 20.8% dintre copii aveau o relație mai apropiată cu mama lor și 2.8% aveau o relație mai apropiată cu tatăl lor.

În total, 154 de părinți, 148 de mame și 6 tați au participat la studiul cu privire la părinții copiilor de vârstă școlară. Vârsta medie a mamelor a fost de 37 de ani ($M = 37.27$; $SD = 5.32$). Mai mult de jumătate dintre ele aveau studii superioare (56.4%), iar 1/3 dintre mame aveau studii liceale. Mamele proveneau în principal din zonele rurale (50%) și din orașe mici (24,4%).

Tabelul 7. Părinții copiilor de vârstă școlară - descrierea grupului

	N	%	χ^2	df	p
Nivel studii mama					
Primară	2	1.3	117.026	3	<.001
Profesională	14	9			
Liceu	52	33.3			
Mai înalt	88	56.4			
Nivel studii tata					
Primară	5	3.2	50.513	3	<.001
Profesională	37	23.7			
Liceu	66	42.3			
Mai înalt	48	30.8			
Locul de reședință al mamei					
Sat	78	50	57.538	3	<.001

Oraș de până în 50 000 de locuitori	38	24.4
Oraș între 50 000 și 100 000 de locuitori	20	12.8
Oraș de peste 100 000 de locuitori	20	12.8

Locul de reședință al tatălui

Sat	78	50	56.667	3	<.001
Oraș de până în 50 000 de locuitori	37	23.7			
Oraș între 50 000 și 100 000 de locuitori	20	12.8			
Oraș de peste 100 000 de locuitori	21	13.5			

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

Vârsta medie a taților a fost de 39 de ani ($M = 39.07$; $SD = 5.38$). Majoritatea aveau studii medii (30.8%) sau superioare (30.8%). Jumătate dintre ei proveneau din zonele rurale, iar 23.7% din orașe mici.

Părinții au completat chestionare pentru 92 de fete și 76 de băieți. Aceștia erau în principal copii care frecventau primul (40.1%), al doilea (49.1%) și al treilea (7.8%) an. Răspunsurile părinților au arătat că majoritatea copiilor (68.6%) aveau o relație similară cu ambii părinți, aproximativ 1/3 aveau relații mai apropiate cu mama lor și 1.3% cu tatăl lor.

Tabelul 8. Copii din învățământul primar - descrierea grupului (date din grupul de părinți din învățământul primar)

	N	%	χ^2	df	p
Genul copilului					
Fată	92	54.8	1.524	1	.217
Băiat	76	45.2			
Nivelul educației primare					
Clasa zero (5-6; 6-7 ani)	2	1.2			
Clasa I (6-7; 7-8 ani)	67	40.1			

Clasa a II-a (7-8; 8-9 ani)	83	49.7			
Clasa a III-a (8-9; 9-10 ani)	13	7.8			
Clasa a IV-a (9-10; 10-11 ani)	2	1.2			
Clasă mixtă	0	0			
	N	%	χ^2	df	p
De cine este copilul cel mai apropiat (cel mai atașat)?			106.731	2	<.001
De mamă (tutore legal)	47	30.1			
De tată (tutore legal)	2	1.3			
De ambii părinți în mod egal (tutori legali)	107	68.6			

Notă. Df = gradele de libertate; χ^2 = testul chi-pătrat; p = probabilitatea asociată testului.

4.2. Versiunea pentru educatori

Analiza factorială

Tabelele 9-12 de mai jos prezintă indicatorii numerici ai factorilor pentru fiecare item din versiunea chestionarului pentru educatori în fiecare sferă. Din cauza încărcărilor factoriale ambigue, din sfera fiziologică și cognitivă, itemul 7 și, respectiv, itemii de la 1 la 6 au fost eliminați.

În conformitate cu Teoria răspunsului la itemi (IRT), în sfera emoțională, itemii 1 - 3 au fost eliminați din cauza indicelui de dificultate. În ceea ce privește sfera interpersonală, itemii de la 7 la 13 au prezentat valori bune la indicii de discriminare a trăsăturii, în timp ce itemii de la 1 la 6 au fost eliminați.

Tabelul 9. Sfera fiziologică - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	0,896	0,039	0,804	0,196	
It2. Găsește neplăcută lumina intensă.	0,937	0,121	0,893	0,107	
It3. Evită expunerea la soare puternic.	0,938	0,213	0,926	0,074	
It4. Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante.	0,898	0,328	0,915	0,085	
It5. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe).	0,824	0,467	0,897	0,103	
It6. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	0,737	0,588	0,888	0,112	
It7. Are un miros foarte sensibil.	0,681	0,661	0,901	0,099	
It8. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	0,595	0,739	0,900	0,100	
It9. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	0,518	0,801	0,910	0,090	
It10. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	0,361	0,883	0,910	0,090	
It11. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	0,256	0,922	0,915	0,085	
It12. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	0,145	0,933	0,892	0,108	
It13. Se plânge de multe ori de dureri fără o cauză evidentă.	-0,029	0,891	0,795	0,205	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dsc
It1. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	1,47	2,5	3,56	4,13	1,79
It2. Găsește neplăcută lumina intensă.	0,86	1,72	2,98	3,58	2,35
It3. Evită expunerea la soare puternic.	0,57	1,44	2,65	3,29	3,28
It4. Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante.	0,46	1,53	2,6	3,14	3,14
It5. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe).	0,22	1,2	2,1	2,7	3,48
It6. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	0,06	1,01	1,8	2,64	3,3
It7. Are un miros foarte sensibil.	-0,21	0,54	1,83	2,79	2,71
It8. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	-0,54	0,31	1,25	2,03	2,44
It9. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	-0,88	0,17	1,79	2,65	1,65
It10. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	-1,2	-0,3	1	1,9	1,58

It11. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-1,68	-0,74	0,6	1,58	1,41
It12. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	-1,87	-1,04	-0,26	0,94	1,48

Notă. RC1 și RC2 = subdimensiuni; Comm = comunalitate; Uni = unicitate;

Ext = valori extreme; Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 10. Sfera emoțională - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It 1. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	-0,08	0,75	0,56	0,44	
It2. Se rușinează ușor.	0,1	0,88	0,79	0,21	
It3. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	0,28	0,88	0,85	0,15	
It4. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	0,43	0,81	0,83	0,17	
It5. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	0,51	0,75	0,83	0,17	
It6. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	0,64	0,66	0,84	0,16	
It7. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	0,73	0,58	0,86	0,15	
It8. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	0,77	0,52	0,86	0,14	
It9. Experimentează intens emoțiile.	0,84	0,43	0,89	0,11	
It10. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	0,88	0,33	0,89	0,11	
It11. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	0,91	0,25	0,89	0,11	
It12. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	0,92	0,18	0,87	0,13	
It13. Are nevoie de mai mult timp pentru a se simți confortabil într-un loc nou.	0,9	0,09	0,82	0,18	
It14. Odată dezamăgiți, vor evita situațiile, locurile, evenimentele similare pentru mult timp.	0,82	-0,05	0,68	0,32	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It4. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	0,668	1,623	2,970	3,546	2,379
It5. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	0,397	1,100	2,297	2,927	2,692
It6. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	0,200	0,934	2,017	2,708	3,158
It7. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	0,050	0,797	1,749	2,528	3,513
It8. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	-0,023	0,643	1,484	2,532	3,539
It9. Experimentează intens emoțiile.	-0,180	0,527	1,366	2,400	3,543
It10. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	-0,345	0,317	1,113	2,173	3,431
It11. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	-0,565	0,084	0,869	2,002	3,106

It12. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-0,777	-0,233	0,474	1,639	2,774
It13. Are nevoie de mai mult timp pentru a se simți confortabil într-un loc nou.	-1,171	-0,736	0,048	1,230	2,363
It14. Odată dezamăgiți, vor evita situațiile, locurile, evenimentele similare pentru mult timp.	-2,743	-1,689	-0,668	1,185	1,334

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Table 11. Sfera interpersonală - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It 1. Când se alătură unui grup, își asumă mai întâi un rol de observator, înainte de a participa la activități.	0,04	0,85	0,72	0,28	
It 2. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,15	0,91	0,85	0,15	
It 3. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	0,25	0,91	0,89	0,11	
It 4. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	0,35	0,87	0,88	0,12	
It 5. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	0,49	0,79	0,86	0,14	
It 6. Rareori își semnalează nevoile.	0,61	0,69	0,86	0,14	
It 7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	0,67	0,64	0,86	0,14	
It 8. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv.	0,75	0,56	0,87	0,13	
It 9. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	0,86	0,39	0,89	0,11	
It 10. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	0,9	0,31	0,9	0,1	
It 11. Nu îi place să fie observat/ă.	0,92	0,22	0,9	0,1	
It 12. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	0,92	0,16	0,88	0,12	
It 13. Reacționează exagerat la critici.	0,85	0,05	0,73	0,28	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It 7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	-0,12	1,29	2,06	2,89	3,40
It 8. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv.	-0,34	0,52	1,18	2,06	3,71
It 9. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	-0,53	0,38	1,03	1,99	3,09
It 10. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	-0,62	0,26	0,81	2,02	2,66
It 11. Nu îi place să fie observat/ă.	-0,91	-0,27	0,40	1,65	2,33
It 12. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	-1,22	-0,60	0,07	1,35	1,98
It 13. Reacționează exagerat la critici.	-2,05	-1,49	-0,71	0,73	1,50

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 12. Sfera cognitivă - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It 1. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	0,79	-0,16	0,66	0,35	
It 2. Pune întrebări profunde, care provoacă.	0,89	-0,01	0,79	0,21	
It 3. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	0,91	0,11	0,85	0,15	
It 4. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	0,86	0,30	0,84	0,17	
It 5. Spune glume inteligente.	0,83	0,42	0,86	0,14	
It 6. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	0,78	0,51	0,87	0,13	
It 7. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	0,72	0,59	0,87	0,14	
It 8. Poate deveni expert în zona sa de interes.	0,67	0,64	0,86	0,14	
It 9. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amploarea și profunzimea cunoștințelor sale.	0,61	0,70	0,87	0,13	
It 10. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	0,56	0,74	0,86	0,14	
It 11. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți.	0,45	0,79	0,83	0,17	
It 12. Pune multe întrebări înainte de a începe activitatea.	0,31	0,85	0,82	0,18	
It 13. Este creativ/ă.	0,15	0,88	0,80	0,20	
It 14. Preferă stabilitatea și rutina atât în ce privește comportamentele, cât și acțiunile.	-0,01	0,87	0,76	0,24	
It 15. Își amintește cu ușurință detaliile (de exemplu, locuri, date, evenimente).	-0,16	0,79	0,65	0,35	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It 3. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	0,91	2,60	3,76	4,42	2,04
It 4. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	0,72	2,28	3,36	4,19	1,97
It 5. Spune glume inteligente.	0,48	1,84	2,73	3,55	2,40
It 6. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	0,30	1,58	2,37	3,24	2,71
It 7. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	0,11	1,58	2,40	3,46	2,85
It 8. Poate deveni expert în zona sa de interes.	-0,06	0,97	1,75	2,85	3,27
It 9. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amploarea și profunzimea cunoștințelor sale.	-0,26	0,79	1,58	2,57	3,29
It 10. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	-0,48	0,38	1,11	2,09	3,70
It 11. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți.	-0,75	0,10	0,85	1,91	3,38
It 12. Pune multe întrebări înainte de a începe activitatea.	-1,36	-0,40	0,47	1,63	2,55
It 13. Este creativ/ă.	-2,56	-1,41	-0,27	1,73	1,50
It 14. Preferă stabilitatea și rutina atât în ce privește comportamentele, cât și acțiunile.	-3,47	-3,09	-1,88	0,71	1,20
It 15. Își amintește cu ușurință detaliile (de exemplu, locuri, date, evenimente).	-7,33	-6,25	-5,35	-0,54	0,70

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme

Dscr = Indicele de discriminare.

Fidelitatea

Conform indicilor Alfa și Omega, toate sferele au înregistrat o fidelitate satisfăcătoare, care a fost chiar mai mare decât cea a scalei Highly Sensitive Child (HSC) (a se vedea tabelul 13). Subscalele QSPSinCh par astfel să aibă o acuratețe bună în ceea ce privește această trăsătură.

Tabelul 13. Fidelitatea pentru fiecare subscală și pentru scala totală.

	Alfa	Omega
Sfera fiziologică	0,957	0,811
Sfera emoțională	0,956	0,823
Sfera interpersonală	0,960	0,809
Sfera cognitivă	0,952	0,832
HSC	0,928	0,724

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child

Validitatea convergentă

Tabelul 14 arată că subscalele fizice, emoționale și interpersonale au fost puternic corelate cu scala HSC, iar subscala cognitivă a prezentat o corelație moderată. Mai mult, subscalele noastre au prezentat corelații moderate cu dimensiunile temperamentului (emotivitate, activitate și sociabilitate). Cu toate acestea, așa cum s-a prezis în literatura de specialitate, instrumentul nostru nu măsoară timiditatea conform indicelui de corelație negativ și slab. În general, acest lucru înseamnă că QSPSinCh măsoară în mare parte același construct.

Tabelul 14. Corelații între subscale și scalele de temperament.

	Sfera fiziologică	Sfera emoțională	Sfera interpersonală	Sfera cognitivă	HSC
HSC	0,71***	0,59***	0,53***	0,35***	
Emotivitate	0,37***	0,52***	0,36***	0,29***	0,40***
Activitate	0,28***	0,40***	0,30***	0,12**	0,26***
Sociabilitate	0,31***	0,43***	0,41***	0,06	0,26***
Timiditate	-0,16***	-0,22***	-0,11*	-0,13**	-0,25***

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

Cut-off points

Pentru a defini punctul care determină copiii hipersenzitivi pe baza măsurătorilor din scala noastră, sugerăm utilizarea unui criteriu percentil. Astfel, o valoare a scorului mediu peste percentila 90 indică o senzitivitate ridicată (a se vedea tabelul 15).

Tabelul 15. Scorurile percentile pentru fiecare subscală.

	P25	P50	P75	P90	P95	P99
Sfera fiziologică	2	3	3	4	4	5
Sfera emoțională	2	3	4	4	5	5
Sfera interpersonală	2	3	4	4	5	6
Sfera cognitivă	2	3	4	4	5	5

4.3. Versiunea pentru cadrele didactice din învățământul primar

Analiza factorială

Tabelele 16-19 de mai jos prezintă indicatorii numerici ai factorilor pentru itemii răspunsurilor din versiunea pentru cadrele didactice din învățământul primar în fiecare sferă.

În conformitate cu Teoria răspunsului la itemi (IRT), în sferile fiziologică și emoțională, itemii de la 1 la 8 și 15 și, respectiv, itemii de la 1 la 6 au fost eliminați din cauza indicelui de dificultate. Deși itemul 15 din sfera fiziologică a rămas fără răspuns, acesta a fost păstrat datorită cadrului teoretic. De asemenea, în sfera interpersonală, itemii 1, 13 și 14 au fost eliminați tot în conformitate cu teoria IRT. De fapt, itemii 13 și 14 prezentau un tipar confuz al indicelui de dificultate, iar itemul 1 a avut răspuns zero. În sfera cognitivă, itemii de la 1 la 3 și de la 11 la 13 au fost, de asemenea, eliminați.

Tabelul 16. Sfera fiziologică - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Preferă mediile liniștite.	-0,19	0,77	0,5	0,5	
It2. Îi plac sunetele plăcute.	-0,17	0,82	0,59	0,41	
It3. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	-0,12	0,91	0,77	0,23	
It4. Găsește neplăcută lumina intensă.	-0,05	0,91	0,81	0,19	
It5. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	0,03	0,85	0,78	0,22	
It6. Evită expunerea la soare puternic.	0,16	0,74	0,71	0,3	
It7. Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante.	0,33	0,6	0,69	0,32	
It8. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocloașe).	0,49	0,48	0,72	0,28	
It9. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	0,63	0,34	0,76	0,24	
It10. Are un miros foarte sensibil.	0,73	0,22	0,77	0,23	
It11. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	0,88	0,03	0,84	0,16	
It12. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	0,92	-0,06	0,82	0,18	
It13. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	0,92	-0,11	0,8	0,21	
It14. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	0,87	-0,18	0,67	0,33	
It15. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	0,79	-0,26	0,51	0,49	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It9. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	-1,73	-1,02	1,01	1,81	2,58
It10. Are un miros foarte sensibil.	-1,88	-1,14	0,78	1,68	3,39

It11. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	-1,86	-1,40	0,29	1,15	4,08
It12. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	-2,11	-1,65	0,08	1,07	3,71
It13. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	-2,19	-1,96	-0,34	0,74	3,30
It14. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-4,41	-3,31	-1,04	0,36	1,82
It15. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	NA	NA	NA	NA	NA

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 17. Sfera emoțională - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	-0,34	0,82	0,53	0,47	
It2. Evenimentele inconsecvente sunt stresante pentru el/ea (de exemplu, excursia cu școala, ieșiri cu clasă).	-0,2	0,94	0,78	0,22	
It3. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	-0,08	0,95	0,87	0,13	
It4. Se rușinează ușor.	0,04	0,89	0,87	0,13	
It5. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	0,16	0,8	0,84	0,16	
It6. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	0,29	0,69	0,8	0,2	
It7. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	0,45	0,54	0,78	0,22	
It8. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	0,63	0,37	0,8	0,2	
It9. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	0,72	0,26	0,83	0,18	
It10. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	0,85	0,09	0,85	0,15	
It11. Experimentează intens emoțiile.	-0,92	0	0,88	0,12	
It12. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	-0,97	0,14	0,86	0,15	
It13. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	-0,93	0,19	0,75	0,25	
It14. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-0,85	0,23	0,61	0,39	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It7. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	-0,16	1,65	2,48	3,34	2,19
It8. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	-0,24	0,50	1,27	2,21	3,04
It9. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	-0,30	0,22	0,90	1,84	3,69
It10. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	-0,42	0,06	0,67	1,63	3,88
It11. Experimentează intens emoțiile.	-0,60	-0,13	0,48	1,29	3,73
It12. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	-0,79	-0,34	0,26	1,03	3,21
It13. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	-1,07	-0,70	-0,05	0,65	2,87
It14. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-1,27	-0,93	-0,44	0,41	2,83

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 18. Sfera interpersonală - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	0,91	-0,23	0,64	0,36	
It2. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,98	-0,19	0,81	0,19	
It3. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	0,97	-0,11	0,89	0,11	
It4. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	0,89	0,01	0,87	0,13	
It5. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	0,83	0,09	0,87	0,13	
It6. Rareori își semnalează nevoile.	0,71	0,23	0,85	0,15	
It7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	0,55	0,41	0,86	0,15	
It8. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv.	0,45	0,52	0,87	0,13	
It9. la personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	0,28	0,69	0,89	0,11	
It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	0,12	0,81	0,89	0,11	
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	0,02	0,89	0,90	0,10	
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	-0,12	0,98	0,90	0,10	
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	-0,22	1,01	0,85	0,15	
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	-0,21	0,92	0,70	0,30	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It2. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,371	1,729	3,269	4,654	1,355
It3. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	-0,020	1,161	2,519	4,426	1,828
It4. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	-0,266	0,730	1,555	2,798	2,163
It5. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	-0,410	0,539	1,287	2,323	2,560
It6. Rareori își semnalează nevoile.	-0,554	0,277	0,904	1,832	3,189
It7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	-0,683	0,121	0,636	1,515	3,897
It8. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv.	-0,865	-0,066	0,488	1,305	4,013
It9. la personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	-1,056	-0,293	0,241	1,165	4,027
It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	-1,249	-0,447	-0,012	0,926	3,390
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	-1,433	-0,681	-0,216	0,778	2,911
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	-1,871	-1,047	-0,556	0,475	2,263

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 19. Sfera cognitivă - soluția rotației factoriale și modelul IRT

<i>Analiza factorială</i>	RC1	RC2	comm	uni
It1. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile.	-0,23	0,78	0,53	0,47
It2. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	-0,03	0,78	0,64	0,36
It3. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	0,32	0,63	0,74	0,26
It4. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	0,48	0,53	0,82	0,19
It5. Pune întrebări profunde, care provoacă.	0,62	0,4	0,84	0,16
It6. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	0,7	0,33	0,87	0,13

It7. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	0,78	0,24	0,89	0,11
It8. Spune glume inteligente.	0,85	0,13	0,89	0,11
It9. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	0,89	0,07	0,89	0,11
It10. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	0,93	-0,01	0,88	0,12
It11. Poate deveni expert în zona sa de interes.	0,99	-0,19	0,85	0,15
It12. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale.	1	-0,35	0,79	0,21
It13. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	0,84	-0,36	0,56	0,45

<i>Modelul IRT</i>	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It4. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	-0,203	0,477	1,185	2,423	3,070
It5. Pune întrebări profunde, care provoacă.	-0,259	0,358	0,977	2,340	3,152
It6. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	-0,412	0,265	0,842	2,108	3,464
It7. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	-0,544	-0,085	0,339	1,271	4,028
It8. Spune glume inteligente.	-0,817	-0,290	0,113	1,045	3,644
It9. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	-0,927	-0,333	-0,026	1,147	3,558
It10. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	-1,183	-0,594	-0,249	0,690	3,085

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Fidelitatea

Toate sferile au obținut un indice Alfa satisfăcător. Cu toate acestea, în ciuda faptului că indicii Omega au fost mai mari de 0.8 în sferile interpersonală și cognitivă, fiind chiar mai mari decât cel al scalei Highly Sensitive Child (HSC), sferile fiziologică și emoțională au prezentat valori mai mici (a se vedea tabelul 20). Astfel, se pare că subscalele QSPSinCh au prezentat o acuratețe mai mare în ceea ce privește sfera interpersonală și sfera cognitivă a acestei trăsături.

Tabelul 20. Fidelitatea pentru fiecare subscală și pentru scala totală.

	Alfa	Omega
Sfera fiziologică	0,93	0,71
Sfera emoțională	0,94	0,75
Sfera interpersonală	0,98	0,83

Sfera cognitivă	0,95	0,85
HSC	0,95	0,80

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child

Validitatea convergentă

După cum se poate observa în tabelul 21, toate subscalele au prezentat corelații moderate cu scala HSC. În ceea ce privește scala de temperament, același model a fost găsit pentru timiditate, deoarece a existat o corelație negativă între subscalele noastre și această subscală. În plus, s-au constatat corelații moderate între celelalte dimensiuni ale temperamentului (emotivitate, activitate și sociabilitate) și cu subscalele QSPSinCh.

Tabelul 21. Corelații între subscale și scalele de temperament.

	Sfera fiziologică	Sfera emoțională	Sfera interpersonală	Sfera cognitivă	HSC
HSC	0,52***	0,49***	0,27***	0,35***	
Emotivitate	0,32***	0,42***	0,15**	0,34***	0,54***
Activitate	0,31***	0,36***	0,34***	0,1	0,24***
Sociabilitate	0,32***	0,47***	0,49***	0,09	0,18**
Timiditate	-0,28***	-0,35***	-0,20***	-0,24***	-0,28***

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child; **p<0.01; ***p<0.001

Cut-off points

Pentru a defini punctul care determină copiii hipersenzitivi pe baza măsurătorilor din scala noastră, sugerăm utilizarea unui criteriu percentil. Astfel, o valoare a scorului mediu peste percentila 90 indică o senzitivitate ridicată (a se vedea tabelul 22).

Tabelul 22. Scorurile percentile pentru fiecare subscală.

	P25	P50	P75	P90	P95	P99
Sfera fiziologică	3	3	4	5	5	5
Sfera emoțională	2	3	4	4	5	5
Sfera interpersonală	2	3	4	5	5	6
Sfera cognitivă	3	4	5	5	5	6

4.4. Versiunea pentru părinții copiilor de vârstă preșcolară

Analiza factorială

Tabelele 23-26 de mai jos prezintă indicatorii numerici ai factorilor pentru itemii răspunsurilor din versiunea pentru părinții copiilor de vârstă preșcolară în fiecare sferă.

În sfera fiziologică, itemii 1, 2, 8, 15 și 16 nu au fost luați în considerare în modelul IRT din cauza frecvențelor zero în unele dintre categoriile de răspuns ale scalei. În același timp, nivelul de unicitate al acestor itemi ne-a determinat să îi eliminăm din scală din cauza relației reduse pe care acești itemi o aveau cu restul scalei. În plus, itemul 9 părea să fie ambiguu în ceea ce privește încărcarea subdimensiunii.

În sfera emoțională, itemii de la 1 la 3 și de la 14 la 16 și în sfera interpersonală, itemii 1, 2, 9, 10, 11 și 16 au fost eliminați din cauza indicilor de dificultate. Pentru acești itemi au fost găsite frecvențe zero.

În sfera cognitivă, itemii 1, 7, 8 și 13 au fost, de asemenea, eliminați din cauza indicilor de dificultate, la care s-au găsit răspunsuri zero. Deși itemii 6 și 16 nu au primit niciun răspuns, au fost menținuți din cauza cadrelor teoretice.

Tabelul 23. Sfera fiziologică - soluția rotației factoriale și modelul IRT

<i>Analiza factorială</i>	RC1	RC2	comm	uni
It1. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	0,73	-0,18	0,43	0,57
It2. Îi plac sunetele plăcute.	0,92	-0,21	0,71	0,29
It3. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	0,97	-0,16	0,84	0,16
It4. Găsește neplăcută lumina intensă.	0,96	-0,08	0,9	0,1
It5. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	0,93	-0,02	0,89	0,12
It6. Evită expunerea la soare puternic.	0,83	0,1	0,85	0,15
It7. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocloașe)	0,75	0,21	0,84	0,16
It8. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	0,64	0,34	0,83	0,17
It9. Are un miros foarte sensibil.	0,49	0,49	0,8	0,2
It10. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	0,38	0,61	0,82	0,18
It11. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	0,25	0,72	0,84	0,16
It12. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	0,08	0,85	0,84	0,16
It13. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-0,04	0,92	0,85	0,15
It14. Adoarme cu greu, mai ales după o zi agitată.	-0,12	0,92	0,78	0,22
It15. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	-0,21	0,87	0,62	0,38
It16. Dornic/ă să încerce mâncăruri noi.	-0,24	0,65	0,31	0,69

<i>Modelul IRT</i>	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It3. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	0,809	0,960	1,085	1,235	6,508
It4. Găsește neplăcută lumina intensă.	0,189	0,557	0,861	1,228	2,668
It5. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	-0,519	-0,023	0,388	0,885	1,975
It6. Evită expunerea la soare puternic.	-1,554	-1,051	-0,635	-0,132	1,949
It7. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocloașe)	-2,197	-1,786	-1,446	-1,035	2,385
It10. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	-0,875	-0,363	0,694	1,404	3,820
It11. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	-1,004	-0,414	0,401	1,085	4,112
It12. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	-1,290	-0,786	0,027	0,685	4,019
It13. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-1,779	-1,208	-0,377	0,346	3,240
It14. Adoarme cu greu, mai ales după o zi agitată.	-2,571	-1,681	-1,016	-0,061	2,253

Notă. RC1 și RC2 = subdimensiuni; Cor = corelații; Uni = unicitate; Ext = valori extreme; Dscr = Indicele discriminare.

Tabelul 24. Sfera emoțională - soluția rotației factoriale și modelul IRT

<i>Analiza factorială</i>	RC1	RC2	comm	uni
It1. Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni.	-0,20	0,81	0,54	0,47
It2. Nu poate face față ușor emoțiilor dificile ale altor oameni (de exemplu, tristete, furie, tensiune).	-0,23	0,96	0,77	0,24
It3. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	-0,14	0,96	0,84	0,16
It4. Evenimentele inconsecvente sunt stresante pentru el/ea (de exemplu, excursia cu școala, ieșiri cu clasă).	-0,02	0,91	0,89	0,11
It5. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	0,12	0,81	0,87	0,13
It6. Se rușinează ușor.	0,28	0,68	0,84	0,16
It7. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	0,41	0,54	0,81	0,19
It8. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	0,49	0,47	0,82	0,18
It9. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	0,60	0,36	0,84	0,16
It10. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	0,71	0,25	0,86	0,14
It11. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	0,78	0,17	0,87	0,13
It12. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	0,91	0,00	0,89	0,11
It13. Experimentează intens emoțiile.	0,95	-0,07	0,88	0,12
It14. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	0,97	-0,16	0,81	0,19
It15. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	0,95	-0,23	0,73	0,27
It16. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	0,83	-0,25	0,52	0,48

<i>Modelul IRT</i>	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It4. Evenimentele inconsecvente sunt stresante pentru el/ea (de exemplu, excursia cu școala, ieșiri cu clasă).	0,56	1,33	1,96	2,94	3,28
It5. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	0,06	0,98	1,57	2,32	3,61
It6. Se rușinează ușor.	-0,38	0,57	1,45	2,26	2,65
It7. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	0,026	0,864	1,299	2,336	3,084
It8. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	-1,17	-0,20	0,70	1,47	2,62
It9. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	-0,674	-0,014	0,815	1,769	3,739
It10. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	-0,912	-0,192	0,533	1,367	3,986
It11. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	-1,274	-0,504	0,354	1,377	3,752
It12. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	-1,566	-0,731	0,104	1,052	3,766
It13. Experimentează intens emoțiile.	-1,598	-1,277	-0,146	0,595	4,098

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Cor = subdimensiuni; Un = unicitate; Ext = val extreme;

Dscr = Indicele discriminare.

Tabelul 25. Sfera interpersonală - soluția rotației factoriale și modelul IRT

<i>Analiza factorială</i>	RC1	RC2	comm	uni
It1. Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea.	0,89	-0,25	0,58	0,42
It2. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	0,96	-0,19	0,75	0,25
It3. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,99	-0,13	0,87	0,13
It4. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	0,98	-0,09	0,91	0,09
It5. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	0,95	-0,04	0,90	0,10
It6. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii	0,86	0,08	0,90	0,10
It7. Rareori își semnalează nevoile.	0,81	0,13	0,90	0,10
It8. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	0,73	0,22	0,88	0,12
It9. la personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	0,63	0,34	0,88	0,12

It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	0,46	0,49	0,86	0,14
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	0,36	0,59	0,86	0,14
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	0,24	0,70	0,87	0,13
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	0,06	0,85	0,91	0,09
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	-0,12	0,97	0,92	0,08
It15. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup.	-0,20	0,98	0,83	0,17
It16. Reacționează exagerat la critici.	-0,25	0,94	0,71	0,29

Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It3. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,704	1,639	2,698	3,204	3,074
It4. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	0,349	1,124	2,123	2,529	3,540
It5. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	-0,093	0,683	1,728	2,311	3,077
It6. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii	-0,514	0,397	1,525	2,025	2,730
It7. Rareori își semnalează nevoile.	-0,905	-0,008	1,289	1,716	2,665
It8. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	-1,075	-0,093	1,098	1,556	2,541
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	0,233	0,306	0,367	0,440	13,355
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	-0,660	-0,358	-0,108	0,194	3,249
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	-1,711	-1,193	-0,766	-0,248	1,896
It15. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup.	-3,070	-2,518	-2,062	-1,511	1,778

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 26. Sfera cognitivă - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni
It 1. Este tensionat/ă la începutul unei sarcini noi.	-0,16	0,78	0,52	0,48
It2. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire.	-0,16	0,91	0,73	0,27
It3. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile.	-0,09	0,94	0,83	0,17
It4. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	-0,03	0,91	0,84	0,16
It5. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	0,10	0,82	0,79	0,21
It6. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	0,39	0,62	0,80	0,20
It7. Pune întrebări profunde, care provoacă.	0,52	0,48	0,79	0,21
It8. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	0,63	0,38	0,81	0,19
It9. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	0,71	0,26	0,81	0,19
It10. Spune glume inteligente.	0,77	0,18	0,80	0,20
It11. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	0,84	0,07	0,83	0,17
It12. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	0,91	-0,04	0,85	0,15
It13. Poate deveni expert în zona sa de interes.	0,97	-0,17	0,86	0,14
It14. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale.	0,98	-0,23	0,83	0,17
It15. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	0,95	-0,24	0,79	0,21

It16. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți. 0,83 -0,20 0,60 0,41

Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It2. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire.	0,524	1,525	2,746	3,134	2,744
It3. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile.	-0,042	0,909	2,085	2,478	3,557
It4. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	-0,530	0,404	1,810	2,389	3,347
It5. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	-1,141	0,038	1,757	2,320	2,403
It6. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	NA	NA	NA	NA	NA
It9. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	-0,92	-0,63	0,53	1,65	3,81
It10. Spune glume inteligente.	-1,23	-0,88	0,20	1,33	3,63
It11. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	-1,28	-0,91	-0,29	0,97	4,17
It12. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	-1,79	-1,57	-0,60	0,68	3,49
It14. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale.	-2,29	-1,85	-1,00	0,17	2,74
It15. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	-2,03	-1,60	-1,02	-0,21	2,96
It16. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți.	NA	NA	NA	NA	NA

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Fidelitatea

Parametrul Alfa indică faptul că toate sferile au obținut scoruri satisfăcătoare. Deși indicii Omega au fost peste 0.8 în sferile emoțională și interpersonală și au fost mai mari decât cel al Scalei Highly Sensitive Child (HSC), sferile fiziologică, emoțională și cognitivă au prezentat valori mai mici (a se vedea tabelul 27). Subscalele QSPSinCh au prezentat o acuratețe mai mare în sfera emoțională și în sfera interpersonală în ceea ce privește această trăsătură.

Tabelul 27. Fidelitatea pentru fiecare subscală și pentru scala totală.

	Alfa	Omega
Sfera fiziologică	0,95	0,78
Sfera emoțională	0,96	0,83
Sfera interpersonală	0,97	0,83
Sfera cognitivă	0,95	0,78
HSC	0,91	0,72

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child

Validitatea convergentă

Tabelul 28 prezintă corelațiile dintre dimensiunile HSC, EAS și QSPSinCh. Subscalele QSPSinCh pentru sfera fiziologică și pentru sfera emoțională au avut corelații puternice și semnificative cu scala HSC. La rândul lor, subscalele pentru sfera interpersonală și pentru sfera cognitivă au avut corelații moderate cu scala HSC. Scala temperamentului a avut o corelație negativă între subscalele noastre și subscala timidității. În plus, s-au constatat corelații moderate între dimensiunile emotivitate și sociabilitate ale temperamentului și subscalele QSPSinCh. În cele din urmă, dimensiunea activitate nu a corelat cu nicio subscală QSPSinCh.

Tabelul 28. Corelații între subscale și scalele de temperament.

	Sfera fiziologică	Sfera emoțională	Sfera interpersonală	Sfera cognitivă	HSC
HSC	0,70***	0,64***	0,44***	0,47***	
Emotivitate	0,41***	0,45***	0,21**	0,30***	0,36***
Activitate	-0,02	-0,06	-0,1	-0,03	-0,05
Sociabilitate	0,33***	0,43***	0,44***	0,37***	0,27***
Timiditate	-0,28***	-0,37***	-0,25***	-0,34***	-0,26***

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child; **p<0.01; ***p<0.001

Cut-off points

Pentru a defini punctul care determină copiii hipersenzitivi pe baza măsurătorilor din scala noastră, sugerăm utilizarea unui criteriu percentil. Astfel, o valoare a scorului mediu peste percentila 90 indică o senzitivitate ridicată (a se vedea tabelul 29).

Tabelul 29. Scorurile percentile pentru fiecare subscală.

	P25	P50	P75	P90	P95	P99
Sfera fiziologică	3	3	4	5	5	6
Sfera emoțională	2	3	4	5	5	5
Sfera interpersonală	2	3	3	5	5	5
Sfera cognitivă	3	4	4	5	5	6

4.5. Versiunea pentru părinții copiilor de vârstă școlară

Analiza factorială

Tabelele 30-33 de mai jos prezintă indicatorii numerici ai factorilor pentru itemii răspunsurilor din versiunea pentru părinții copiilor de vârstă școlară în fiecare sferă.

În sfera fiziologică, itemii de la 3 la 6 au fost menținuți datorită modelului IRT. Alți itemi au fost eliminați din cauza unor erori în procesul iterativ. Pentru acești itemi s-au obținut răspunsuri zero.

În plus, în sferele emoțională și interpersonală, pe baza modelului IRT, au fost eliminați itemii 1, 2 și 15 în primul domeniu, iar itemii 1 și 10 au fost eliminați în cel de-al doilea domeniu. Pentru acești itemi au fost găsite zero răspunsuri.

În cele din urmă, în sfera cognitivă, itemii 1 și 13-16 nu au fost analizați din cauza unei probleme în ajustarea modelului. Deși itemul 7 nu a primit niciun răspuns, acesta a fost menținut din cauza cadrelor teoretice.

Tabelul 30. Sfera fiziologică - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Preferă mediile liniștite.	0,8	-0,19	0,55	0,46	
It2. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	0,93	-0,21	0,73	0,27	
It3. Îi plac sunetele plăcute.	0,97	-0,15	0,86	0,14	
It4. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	0,93	-0,01	0,91	0,09	
It5. Găsește neplăcută lumina intensă.	0,85	0,08	0,86	0,14	
It6. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	0,71	0,24	0,81	0,19	
It7. Este sensibil/ă la anumite arome ale mâncării.	0,59	0,38	0,81	0,19	
It8. Are un miros foarte sensibil.	0,43	0,55	0,81	0,19	
It9. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	0,35	0,64	0,84	0,17	
It10. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	0,18	0,79	0,87	0,13	
It11. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	0,12	0,81	0,82	0,18	
It12. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-0,05	0,92	0,84	0,16	
It13. Adoarme cu greu, mai ales după o zi agitată.	-0,18	0,96	0,78	0,22	
It14. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	-0,2	0,86	0,61	0,39	
It15. Se plânge de multe ori de dureri fără o cauză evidentă.	-0,24	0,67	0,33	0,67	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It3. Îi plac sunetele plăcute.	0,404	0,926	1,544	2,111	3,677
It4. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	-0,353	0,348	1,290	2,020	3,722
It5. Găsește neplăcută lumina intensă.	-0,734	0,204	0,921	1,661	3,800
It6. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	-1,339	-0,036	0,843	1,642	2,507

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 31. Sfera emoțională - soluția rotației factoriale și modelul IRT

<i>Analiza factorială</i>	RC1	RC2	comm	uni
It1. Experiențele intense rămân în memoria lui/ei pentru mult timp.	0,78	-0,22	0,5	0,5
It2. Poate empatiza cu situația altui copil.	0,96	-0,25	0,78	0,23
It3. Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni.	0,98	-0,22	0,83	0,17
It4. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	0,93	-0,07	0,87	0,13
It5. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	0,84	0,08	0,85	0,15
It6. Îi displace în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	0,7	0,24	0,8	0,2
It7. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	0,65	0,32	0,82	0,18
It8. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	0,6	0,37	0,8	0,2
It9. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	0,46	0,51	0,78	0,22
It10. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	0,29	0,67	0,8	0,2
It11. Experimentează intens emoțiile.	0,15	0,8	0,84	0,16
It12. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	0,05	0,89	0,88	0,12

It13. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	-0,15	0,98	0,85	0,15
It14. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-0,2	0,93	0,72	0,28
It15. Îl/O pot înspăimânta propriile gânduri sau imaginația.	-0,2	0,75	0,46	0,54

Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It3. Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni.	0,527	1,125	1,835	2,308	2,800
It4. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	0,030	0,698	1,251	1,926	3,583
It5. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	-0,400	0,366	0,968	1,625	3,571
It6. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	-0,856	0,054	0,691	1,285	3,759
It7. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	-1,143	-0,352	0,394	0,848	4,224
It8. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	-1,459	-0,870	0,101	0,627	3,615
It9. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	-1,229	-0,767	-0,223	0,587	3,798
It10. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	-1,485	-1,083	-0,426	0,291	4,172
It11. Experimentează intens emoțiile.	-1,895	-1,390	-0,610	-0,062	4,717
It12. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	-2,141	-1,585	-0,842	-0,345	4,812
It13. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	-2,158	-1,705	-1,216	-0,598	5,047
It14. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	-2,721	-2,473	-1,612	-0,904	3,817

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 32. Sfera interpersonală - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Îi place să petreacă timp singur/ă sau cu o persoană de încredere.	0,89	-0,21	0,62	0,38	
It2. Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea.	1	-0,19	0,83	0,17	
It3. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	1,01	-0,15	0,91	0,09	
It4. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,99	-0,09	0,93	0,07	
It5. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	0,94	-0,01	0,94	0,06	
It6. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	0,9	0,04	0,92	0,08	
It7. Rareori își semnalează nevoile.	0,82	0,14	0,91	0,09	
It8. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	0,72	0,25	0,9	0,11	
It9. la personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	0,62	0,35	0,88	0,12	
It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	0,45	0,5	0,84	0,16	
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	0,33	0,62	0,86	0,15	
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	0,15	0,79	0,9	0,1	
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	0,06	0,87	0,92	0,08	
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	-0,07	0,94	0,9	0,1	
It15. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup.	-0,22	0,98	0,8	0,2	
It16. Reacționează exagerat la critici.	-0,27	0,92	0,65	0,35	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr

It2. Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea.	1,072	1,897	3,014	3,641	3,175
It3. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	0,596	1,793	2,692	3,236	3,094
It4. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	0,377	1,323	1,995	2,643	3,156
It5. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	-0,010	0,815	1,662	2,148	3,675
It6. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	-0,479	0,260	1,504	1,873	2,965
It7. Rareori își semnalează nevoile.	-1,010	0,144	0,892	1,416	2,568
It8. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	-1,661	-0,479	0,427	1,078	2,020
It9. Ia personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	-1,268	-0,079	0,485	1,479	2,230
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	-0,615	0,039	0,909	1,742	2,758
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	-0,741	0,168	0,883	1,557	3,212
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	-0,890	-0,447	0,403	1,086	4,112
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	-1,110	-0,592	0,072	0,716	4,278
It15. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup.	-1,597	-0,923	-0,354	0,299	3,032
It16. Reacționează exagerat la critici.	-2,209	-1,557	-1,135	-0,210	2,219

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Tabelul 33. Sfera cognitivă - soluția rotației factoriale și modelul IRT

Analiza factorială	RC1	RC2	comm	uni	
It1. Este tensionat/ă la începutul unei sarcini noi.	-0,29	0,77	0,51	0,49	
It2. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire.	-0,24	0,88	0,68	0,32	
It3. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile.	-0,12	0,89	0,75	0,25	
It4. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	0,06	0,87	0,82	0,18	
It5. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	0,2	0,79	0,81	0,19	
It6. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	0,33	0,67	0,77	0,23	
It7. Pune întrebări profunde, care provoacă.	0,51	0,52	0,77	0,23	
It8. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	0,67	0,36	0,8	0,2	
It9. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	0,72	0,3	0,81	0,19	
It10. Spune glume inteligente.	0,81	0,19	0,84	0,16	
It11. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	0,88	0,08	0,86	0,14	
It12. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	0,92	-0,03	0,85	0,15	
It13. Poate deveni expert în zona sa de interes.	0,96	-0,13	0,86	0,14	
It14. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale.	0,96	-0,22	0,82	0,18	
It15. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	0,88	-0,23	0,69	0,31	
It16. Își amintește cu ușurință detaliile (de exemplu, locuri, date, evenimente).	0,77	-0,23	0,51	0,49	
Modelul IRT	Ext1	Ext2	Ext3	Ext4	Dscr
It2. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire.	0,447	1,265	2,338	2,987	2,173
It3. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile.	-0,112	0,597	1,257	2,461	3,563
It4. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	-0,450	0,323	0,974	1,748	3,828

It5. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	-0,674	-0,004	0,730	1,429	3,878
It6. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	-1,254	-0,391	0,525	1,141	3,556
It7. Pune întrebări profunde, care provoacă.	NA	NA	NA	NA	NA
It8. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	-1,307	-0,746	0,128	0,836	3,684
It9. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	-1,320	-0,904	-0,123	0,612	4,232
It10. Spune glume inteligente.	-1,529	-1,143	-0,310	0,273	4,523
It11. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	-1,740	-1,515	-0,504	0,251	3,686
It12. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	-2,107	-1,711	-0,716	-0,185	3,817

Notă. RC1 și RC2 = subdimensions; Comm = subdimensiuni; Uni = unicitate; Ext = valori extreme;

Dscr = Indicele de discriminare.

Fidelitatea

Atât indicele Alfa, cât și indicele Omega au arătat că toate sferele au obținut scoruri excelente (a se vedea tabelul 34). De fapt, toate subscalele QSPSinCh au prezentat o acuratețe mai mare decât scala HSC.

Table 34. Fidelitatea pentru fiecare subscală și pentru scala totală.

	Alfa	Omega
Sfera fiziologică	0,95	0,98
Sfera emoțională	0,95	0,98
Sfera interpersonală	0,97	0,99
Sfera cognitivă	0,94	0,98
HSC	0,93	0,91

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child

Validitatea convergentă

Corelațiile dintre dimensiunile HSC, EAS și QSPSinCh pot fi observate în tabelul 35. Subscalele QSPSinCh fizic și emoțional au prezentat corelații puternice și semnificative cu scala HSC. Subscalele interpersonală și cognitivă au prezentat corelații moderate cu scala HSC. Scala temperamentului indică corelații negative între subscalele noastre și subscala timidității. În plus, s-au constatat corelații moderate între aproape toate dimensiunile temperamentului: emoționalitate și sociabilitate și subscalele QSPSinCh. În cele din urmă, dimensiunea activitate a avut o corelație slabă cu subscalele QSPSinCh.

Tabelul 35. Corelații între subscale și scalele de temperament.

	Sfera fiziologică	Sfera emoțională	Sfera interpersonală	Sfera cognitivă	HSC
HSC	0,71***	0,54***	0,49***	0,35***	
Emotivitate	0,40***	0,54***	0,31***	0,32***	0,32***
Activitate	0,19*	0,29***	0,26***	0,16*	0,25**
Sociabilitate	0,32***	0,49***	0,46***	0,18*	0,29***
Timiditate	-0,31***	-0,45***	-0,24**	-0,31***	-0,31***

Notă. HSC = scala Highly Sensitive Child; * $p < 0.05$; ** $p < 0.01$; *** $p < 0.001$

Cut-off points

Pentru a defini punctul care determină copiii hipersenzitivi pe baza măsurătorilor din scala noastră, sugerăm utilizarea unui criteriu percentil. Astfel, o valoare a scorului mediu peste percentila 90 indică o sensibilitate ridicată (a se vedea tabelul 36).

Tabelul 36. Scorurile percentile pentru fiecare subscală.

	P25	P50	P75	P90	P95	P99
Sfera fiziologică	3	3	4	5	5	6
Sfera emoțională	3	4	5	5	5	6
Sfera interpersonală	2	3	4	5	6	6
Sfera cognitivă	3	4	5	5	5	6

5. NORME DE CORECTARE ȘI INTERPRETARE

5.1. Norme de corectare

QSPSinCh permite obținerea scorului de sensibilitate în diferite sfere: fiziologică, emoțională, interpersonală și cognitivă. Prima etapă constă în obținerea scorurilor brute pentru fiecare subscală QSPSinCh. Pentru a genera scorul fiecărei subscale, este necesară o medie a itemilor. Această medie se calculează prin însumarea scorurilor itemilor și împărțirea sumei la numărul total de itemi. În acest fel, scorul este cuprins între 1 și 7.

5.2. Norme de interpretare

Odată ce QSPSinCh a fost administrat și au fost obținute scorurile, următorul pas este interpretarea profilului. Următoarele tabele 37-40 prezintă interpretarea celor patru sfere (fiziologică, emoțională, interpersonală și cognitivă) pentru ambele versiuni, chestionarele pentru copiii de grădiniță și pentru cei din ciclul primar.

Tabelul 37. Interpretarea versiunii pentru părinții copiilor de vârstă preșcolară

Continuumul senzitivității		
Sfera fiziologică		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera fiziologică sunt mai puțin influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera fiziologică sunt moderat influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera fiziologică sunt puternic influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.
Aceștia sunt foarte puțin deranjați de lumina artificială, de zgomot sau de textura materialelor din casă.	Aceștia sunt deranjați în mică măsură de lumina artificială, de zgomot sau de textura materialelor din casă.	Aceștia sunt deranjați în mare măsură de lumina artificială, de zgomot sau de textura materialelor din casă.
În situații individuale la domiciliu, aceștia se confruntă cu disconfort din cauza anumitor gusturi.	Există situații la domiciliu în care aceștia resimt disconfort din cauza anumitor gusturi.	Aceștia resimt adesea disconfort la domiciliu din cauza anumitor gusturi sau mirosuri.
Ei se simt mai puțin suprasolicitați decât alți copii, chiar și în situații obișnuite, de zi cu zi.	Ei se simt mai suprasolicitați decât alți copii chiar și în situații obișnuite, de zi cu zi.	Aceștia fac față mai greu suprasolicităților decât alți copii, chiar și în situații obișnuite, de zi cu zi.

Ocazional, au probleme în a adormi (mai ales după o zi activă).	Din când în când au probleme în a adormi (mai ales după o zi activă).	Au adesea probleme în a adormi (mai ales după o zi activă)
Este capabil să tolereze destul de bine situațiile cotidiene atunci când îi este foame sau simte o durere ușoară.	Nu tolerează foarte bine situațiile de zi cu zi atunci când îi este foame sau simte o durere ușoară.	Nu reușește să tolereze bine situațiile de zi cu zi atunci când îi este foame sau simte o durere ușoară.
<i>Sfera cognitivă</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera cognitivă prezintă niveluri mai scăzute de rigiditate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism mai scăzut, o nevoie de control mai mică și mai puține gânduri legate de frici/anxietate.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera cognitivă prezintă niveluri moderate de inflexibilitate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism moderat, o nevoie de control medie și gânduri moderate legate de frici/anxietate.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera cognitivă prezintă niveluri ridicate de inflexibilitate cognitivă, supraîncărcare cognitivă, procesare cognitivă profundă, perfecționism, nevoia de control și gânduri legate de frici/anxietate.
	În anumite situații, stabilitatea și repetitivitatea îl fac să se simtă în siguranță.	În majoritatea situațiilor, stabilitatea și repetitivitatea îl fac să se simtă în siguranță.
		În majoritatea situațiilor are nevoie de mai mult timp decât alți copii pentru a se obișnui cu lucruri și fenomene noi.

Aceștia sunt rareori copleșiți de o cantitate mare de informații, chiar și atunci când sunt transmise simultan.	Situațiile în care este copleșit de o cantitate mare de informații, în special date simultan, sunt moderat dificile pentru el.	Se simte adesea copleșit de o cantitate mare de informații, mai ales dacă sunt date simultan.
Analizează ocazional, cu multă implicare și curiozitate, subiecte și probleme de interes pentru el.	Analizează de obicei subiecte și probleme de interes pentru el cu mare implicare și curiozitate.	În numeroase situații analizează subiecte și probleme de interes pentru el cu mare implicare și curiozitate.
	Încearcă să îndeplinească cu mare atenție sarcinile care îi sunt încredințate.	În majoritatea situațiilor, caută să îndeplinească cu mare atenție sarcinile care îi sunt încredințate.
Din când în când, un eșec minor îl poate face să se retragă din numeroase activități pe care înainte le desfășura fără probleme.	Un eșec minor poate duce la retragerea din numeroase activități pe care le-a desfășurat înainte fără probleme.	Un eșec minor poate duce la retragerea din numeroase activități pe care le-a desfășurat înainte fără probleme.
<i>Sfera emoțională</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera emoțională au experiențe de profunzime scăzută, puțină exprimare și manifestare somatică a emoțiilor, niveluri scăzute de stres, un atașament slab față de	Copiii cu sensibilitate medie în sfera emoțională prezintă trăiri profunde de nivel moderat; exprimare și manifestare somatică moderată a emoțiilor, niveluri medii de stres, un oarecare atașament față de	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera emoțională prezintă experiențe foarte profunde, își exprimă și manifestă intens emoțiile, prezintă niveluri ridicate de stres, atașament față de obiecte și interacțiuni

obiecte și puține interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	obiecte și anumite interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	emoționale cu natura, arta și animalele.
De obicei, nu trăiește intens emoțiile și nu se încarcă cu ele/nu le acumulează.	Se întâmplă să trăiască intens emoțiile și se încarcă cu ele/le acumulează.	În numeroase situații trăiește intens emoțiile și se încarcă cu ele/le acumulează.
Este predispus să anticipeze cursul optimist al evenimentelor.	Ocazional, poate fi predispus să anticipeze o evoluție pesimistă și/sau negativă a evenimentelor.	În majoritatea situațiilor este predispus să anticipeze o evoluție pesimistă și/sau negativă a evenimentelor.
Uneori se întâmplă ca evenimentele minore, situațiile de zi cu zi să devină o sursă de stres (de exemplu, excursia cu școala/ excursia cu grădinița).	Din când în când, chiar și evenimentele minore, situațiile de zi cu zi pot devini o sursă de stres (de exemplu, excursia cu școala/ excursia cu grădinița).	Se întâmplă adesea ca evenimentele minore, situațiile de zi cu zi să devină o sursă de stres (de exemplu, excursia cu școala/ excursia cu grădinița).
Se întâmplă uneori să fie profund mișcat de arta (de exemplu, este emoționat de basme, filme, muzică).		În majoritatea situațiilor experimentează arta intens (de exemplu, este emoționat de basme, filme, muzică).
De obicei, nu este preocupat de părerile celorlalți și este dificil să-l faci de râs.	Este preocupat de părerile celorlalți într-o mică măsură și este stânjenit cu ușurință.	Aproape întotdeauna este preocupat de părerile celorlalți și este ușor de stânjenit.
Rareori manifestă aversiune față de insecte.	Destul de des manifestă aversiune față de insecte.	Foarte des manifestă aversiune față de insecte.
<i>Sfera interpersonală</i>		
Scăzut	Mediu	Crescut

(Până la P50)	(De la P51 la P90)	(Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera interpersonală nu simt de obicei stres în situații sociale. În general, le plac situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și rareori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera interpersonală resimt un stres moderat în situații sociale. Nu le plac prea mult situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și uneori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera interpersonală resimt un stres puternic în situații sociale. Ei urăsc situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și preferă întotdeauna să lucreze în grupuri mici sau singuri.
Doar uneori are nevoie de mai mult timp decât colegii săi pentru a se alătura activităților de grup, în special în cadrul unui grup nou.	Se poate întâmpla să aibă nevoie de mai mult timp decât colegii săi pentru a se alătura activităților de grup, în special în cadrul unui grup nou.	De obicei, are nevoie de mai mult timp decât colegii săi pentru a se alătura activităților de grup, în special în cadrul unui grup nou.
De obicei nu are nevoie de încurajare pentru a se alătura activităților de grup.	Uneori are nevoie de încurajare pentru a se alătura activităților de grup, iar în cadrul unui grup foarte activ, uneori pare să fie absent.	În majoritatea situațiilor are nevoie de încurajare pentru a se alătura activităților de grup, iar în cadrul unui grup foarte activ pare să fie absent.
Se descurcă destul de bine cu presiunea timpului și cu vorbitul în public.	Uneori nu se descurcă prea bine cu presiunea timpului și se descurcă mai greu decât alți copii când vorbește în public.	În majoritatea situațiilor, se descurcă mai greu cu presiunea timpului și se descurcă mai greu decât alți copii când vorbește în public.
Gestionează bine conflictele.	În unele situații caută să evite conflictele.	Situațiile în care încearcă să evite conflictele sunt foarte frecvente.

Rareori dă impresia că este timid și temător în relațiile cu ceilalți și rareori este distant cu persoanele noi.	Se întâmplă să dea impresia că este timid și temător în relațiile cu ceilalți și abordează persoanele noi cu o anumită distanță.	Foarte des dă impresia că este timid și temător în relațiile cu ceilalți și abordează persoanele noi cu distanță.
---	---	--

Tabelul 38. Interpretarea versiunii pentru părinții copiilor de vârstă școlară

Continuumul senzitivității		
Sfera fiziologică		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera fiziologică sunt mai puțin influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera fiziologică sunt moderat influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera fiziologică sunt puternic influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.
Este deranjat foarte puțin de lumina artificială și de zgomotul de acasă.	Este deranjat în mică măsură de lumina artificială și de zgomotul de acasă.	Este deranjat în mare măsură de lumina artificială și de zgomotul de acasă.
În situații particulare de acasă experimentează disconfort din cauza anumitor gusturi.	Există situații acasă când experimentează disconfort din cauza anumitor gusturi.	Se confruntă adesea cu disconfort acasă din cauza anumitor gusturi sau mirosuri.
Sfera cognitivă		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera cognitivă prezintă niveluri mai scăzute de	Copiii cu sensibilitate medie în sfera cognitivă prezintă niveluri moderate de inflexibilitate	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera cognitivă prezintă niveluri ridicate de

rigiditate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism mai scăzut, o nevoie de control mai mică și mai puține gânduri legate de frici/anxietate.	cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism moderat, o nevoie de control medie și gânduri moderate legate de frici/anxietate.	inflexibilitate cognitivă, supraîncărcare cognitivă, procesare cognitivă profundă, perfecționism, nevoia de control și gânduri legate de frici/anxietate.
	În anumite situații, stabilitatea și repetitivitatea îl fac să se simtă în siguranță.	În majoritatea situațiilor, stabilitatea și repetitivitatea îl fac să se simtă în siguranță.
		În majoritatea situațiilor are nevoie de mai mult timp decât alți copii pentru a se obișnui cu lucruri și evenimente noi.
Aceștia sunt rareori copleșiți de o cantitate mare de informații, chiar și atunci când sunt transmise simultan.	Situațiile în care este copleșit de o cantitate mare de informații, în special date simultan, sunt moderat dificile pentru el.	Se simte adesea copleșit de o cantitate mare de informații, mai ales dacă sunt date simultan.
Analizează ocazional, cu multă implicare și curiozitate, subiecte și probleme de interes pentru el.	Analizează de obicei subiecte și probleme de interes pentru el cu mare implicare și curiozitate.	În numeroase situații analizează subiecte și probleme de interes pentru el cu mare implicare și curiozitate.
	Încearcă să îndeplinească cu mare atenție sarcinile care îi sunt încredințate.	În majoritatea situațiilor, caută să îndeplinească cu mare atenție sarcinile care îi sunt încredințate.

<i>Sfera emoțională</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera emoțională au experiențe de profunzime scăzută, puțină exprimare și manifestare somatică a emoțiilor, niveluri scăzute de stres, un atașament slab față de obiecte și puține interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera emoțională prezintă trăiri profunde de nivel moderat; exprimare și manifestare somatică moderată a emoțiilor, niveluri medii de stres, un oarecare atașament față de obiecte și anumite interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera emoțională prezintă experiențe foarte profunde, își exprimă și manifestă intens emoțiile, prezintă niveluri ridicate de stres, atașament față de obiecte și interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.
De obicei, nu izbucnește în lacrimi și nu se manifestă isteric din cauza unor motive banale.	Din când în când izbucnește în lacrimi și se manifestă isteric din cauza unor motive banale.	Adesea izbucnește în lacrimi și se manifestă isteric din cauza unor motive banale.
De obicei, nu trăiește intens emoțiile și nu se încarcă cu ele/nu le acumulează.	Se întâmplă să trăiască intens emoțiile și se încarcă cu ele/le acumulează.	În numeroase situații trăiește intens emoțiile și se încarcă cu ele/le acumulează.
Este predispus să anticipeze cursul optimist al evenimentelor.	Ocazional, poate fi predispus să anticipeze o evoluție pesimistă și/sau negativă a evenimentelor.	În majoritatea situațiilor este predispus să anticipeze o evoluție pesimistă și/sau negativă a evenimentelor.
Se întâmplă uneori să fie profund mișcat de arta (de exemplu, este emoționat de basme, filme, muzică).		În majoritatea situațiilor experimentează arta intens (de exemplu, este emoționat de basme, filme, muzică).

Reacționează ocazional la stările și emoțiile celorlalți.	Se întâmplă să reacționeze puternic la stările și la emoțiile celorlalți.	De obicei, reacționează puternic la stările și la emoțiile celorlalți.
De obicei, nu este preocupat de părerea celorlalți și este dificil să-l faci de râs.	Este preocupat de părerea celorlalți într-o mică măsură și este stânjenit cu ușurință.	Aproape întotdeauna este preocupat de părerea celorlalți și este ușor de stânjenit.
Rareori manifestă aversiune față de insecte.	Destul de des manifestă aversiune față de insecte.	Foarte des manifestă aversiune față de insecte.
<i>Sfera interpersonală</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera interpersonală nu sunt de obicei stresați în situații sociale. În general, le plac situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și rareori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera interpersonală resimt un stres moderat în situații sociale. Nu le plac prea mult situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și uneori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera interpersonală resimt un stres puternic în situații sociale. Ei urăsc situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și preferă întotdeauna să lucreze în grupuri mici sau singuri.
Doar uneori are nevoie de mai mult timp decât colegii săi pentru a se alătura activităților de grup, în special în cadrul unui grup nou.	Se poate întâmpla să aibă nevoie de mai mult timp decât colegii săi pentru a se alătura activităților de grup, în special în cadrul unui grup nou.	De obicei, are nevoie de mai mult timp decât colegii săi pentru a se alătura activităților de grup, în special în cadrul unui grup nou.

De obicei nu are nevoie de încurajare pentru a se alătura activităților de grup.	Uneori are nevoie de încurajare pentru a se alătura activităților de grup, iar în cadrul unui grup foarte activ, uneori pare să fie absent.	În majoritatea situațiilor are nevoie de încurajare pentru a se alătura activităților de grup, iar în cadrul unui grup foarte activ pare să fie absent.
Se descurcă destul de bine cu vorbitul în public.	Uneori, vorbitul în public îl afectează mai mult decât îi afectează pe ceilalți copii.	În majoritatea situațiilor, vorbitul în public îl afectează mai mult decât îi afectează pe ceilalți copii.
Gestionează bine conflictele.	În unele situații caută să evite conflictele.	Este ceva obișnuit ca aceștia să caute să evite conflictele.
Rareori dă impresia că este timid și temător în relațiile cu ceilalți și rareori este distant cu persoanele noi.	Se întâmplă să dea impresia că este timid și temător în relațiile cu ceilalți și abordează persoanele noi cu o anumită distanță.	Foarte des dă impresia că este timid și temător în relațiile cu ceilalți și abordează persoanele noi cu distanță.

Tabelul 39. Interpretarea versiunii pentru educatori

Continuumul senzitivității		
Sfera fiziologică		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera fiziologică sunt mai puțin influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subtili.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera fiziologică sunt moderat influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subtili.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera fiziologică sunt puternic influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subtili.
Ocazional percepe intens gusturile.	Ocazional, percepe gusturile foarte intens, nu-i plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe).	Ocazional, percepe gusturile și mirosurile foarte intens, nu-i plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe).
Ocazional se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice și semnalează nevoia de odihnă.	Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice și semnalează nevoia de odihnă.	Se plânge foarte des de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice și semnalează nevoia de odihnă.
În unele situații, când se întâmplă multe lucruri în	În multe situații când se întâmplă multe lucruri în	Are tendința de a fi foarte obosit atunci când în clasă se

același timp într-un grup/clasă, devine foarte obosit.	același timp într-un grup/clasă, devine foarte obosit.	întâmplă multe lucruri în același timp.
<i>Sfera cognitivă</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera cognitivă prezintă niveluri mai scăzute de rigiditate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism mai scăzut, o nevoie de control mai mică și mai puține gânduri legate de frici/anxietate.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera cognitivă prezintă niveluri moderate de inflexibilitate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism moderat, o nevoie de control medie și gânduri moderate legate de frici/anxietate.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera cognitivă prezintă niveluri ridicate de inflexibilitate cognitivă, supraîncărcare cognitivă, procesare cognitivă profundă, perfecționism, nevoia de control și gânduri legate de frici/anxietate.
De obicei, se descurcă bine cu sarcinile, nu este deranjat de cantitatea de informații date deodată.	În multe situații adresează multe întrebări și este capabil să analizeze subiecte de interes pentru el cu multă implicare, devenind un "expert".	Destul de des adresează multe întrebări, este capabil să analizeze subiecte de interes pentru el cu multă implicare, devenind un "expert".
Îndeplinește de obicei sarcinile fără a pune întrebări suplimentare.		Are adesea un simț al umorului deosebit, glumește într-un mod inteligent.
<i>Sfera emoțională</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)

Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera emoțională au experiențe de profunzime scăzută, puțină exprimare și manifestare somatică a emoțiilor, niveluri scăzute de stres, un atașament slab față de obiecte și puține interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera emoțională prezintă trăiri profunde de nivel moderat; exprimare și manifestare somatică moderată a emoțiilor, niveluri medii de stres, un oarecare atașament față de obiecte și anumite interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera emoțională prezintă experiențe foarte profunde, își exprimă și manifestă intens emoțiile, prezintă niveluri ridicate de stres, atașament față de obiecte și interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.
De obicei, nu trăiește intens emoțiile și nu se încarcă cu ele/nu le acumulează.	Se întâmplă să trăiască intens emoțiile și se încarcă cu ele/le acumulează.	În numeroase situații trăiește intens emoțiile și se încarcă cu ele/le acumulează.
Are tendința de a avea o viziune optimistă asupra cursului evenimentelor.	Poate avea tendința de a anticipa un curs pesimist și/sau nefavorabil al evenimentelor, dar de obicei abordează problemele și sarcinile cu optimism.	Are foarte des tendința de a prezice un curs pesimist și/sau nefavorabil al evenimentelor.
Ocazional experimentează emoții intense iar un motiv banal îl face să plângă sau să devină isteric.	Uneori poate experimenta emoții intense, iar un motiv banal îl poate face să plângă sau să devină isteric.	Experimentează emoții intense foarte des, iar un motiv banal îl face să plângă sau să devină isteric, și, odată dezamăgit, evită pentru mult timp situațiile, locurile, evenimentele similare.
Ocazional devine stresat atunci când în grup/clasă se întâmplă multe lucruri în același timp.	Are tendința de a deveni stresat atunci când se întâmplă multe lucruri în același timp în clasă.	Are tendința de a fi stresat atunci când se întâmplă multe lucruri în același timp în clasă.

<i>Sfera interpersonală</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera interpersonală nu simt de obicei stres în situații sociale. În general, le plac situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și rareori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera interpersonală resimt un stres moderat în situații sociale. Nu le plac prea mult situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și uneori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera interpersonală resimt un stres puternic în situații sociale. Ei urăsc situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și preferă întotdeauna să lucreze în grupuri mici sau singuri.
În mod normal, gestionează bine situațiile conflictuale cu colegii.	Are tendința de a trăi conflicte cu colegii în mod intens și pentru o perioadă lungă de timp.	De obicei, trăiește conflictele cu colegii foarte intens și pentru o perioadă lungă de timp și se simte vinovat chiar și atunci când nu există un motiv.
Uneori se dezvăluie și începe să vorbească despre situațiile dificile trăite la școală abia după o perioadă lungă de timp.	Se dezvăluie și începe să vorbească despre situațiile dificile trăite la școală abia după o perioadă lungă de timp.	De foarte multe ori se dezvăluie și începe să vorbească despre situațiile dificile trăite la școală abia după o perioadă lungă de timp.
Dă impresia că este îndrăzneț.	Uneori dă impresia că este timid.	Are tendința de a da impresia că este timid în majoritatea situațiilor.

Se poate descurca bine când este observat.	Adesea nu-i place să fie observat și să fie în centrul atenției în clasă, se blochează și reacționează exagerat la critici.	De multe ori nu-i place să fie observat și să fie în centrul atenției în clasă, se blochează și reacționează exagerat la critici.
--	---	---

Tabelul 40. Interpretarea versiunii pentru cadrele didactice din învățământul primar.

Continuumul senzitivității		
Sfera fiziologică		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera fiziologică sunt mai puțin influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera fiziologică sunt moderat influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera fiziologică sunt puternic influențați de mirosuri subtile, sunete, gesturi mici, schimbări în tonul vocii și alți stimuli subțili.
Ocazional percepe intens gusturile și mirosurile.	Uneori percepe foarte intens gusturile și mirosurile.	Uneori percepe foarte intens gusturile și mirosurile.
Ocazional se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice și semnalează nevoia de odihnă.	Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice și semnalează nevoia de odihnă.	Se plânge foarte des de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice și semnalează nevoia de odihnă.

În unele situații, când se întâmplă multe lucruri în același timp într-un grup/clasă, devine foarte obosit.	În multe situații, când în clasă se întâmplă multe lucruri în același timp, obosește foarte tare.	Atunci când în clasă se întâmplă multe lucruri în același timp, este de obicei foarte obosit.
<i>Sfera cognitivă</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera cognitivă prezintă niveluri mai scăzute de rigiditate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism mai scăzut, o nevoie de control mai mică și mai puține gânduri legate de frici/anxietate.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera cognitivă prezintă niveluri moderate de inflexibilitate cognitivă, de supraîncărcare cognitivă, de procesare cognitivă profundă, perfecționism moderat, o nevoie de control medie și gânduri moderate legate de frici/anxietate.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera cognitivă prezintă niveluri ridicate de inflexibilitate cognitivă, supraîncărcare cognitivă, procesare cognitivă profundă, perfecționism, nevoia de control și gânduri legate de frici/anxietate.
	În multe situații adresează multe întrebări și este capabil să analizeze subiecte de interes pentru el cu multă implicare.	Adesea adresează multe întrebări, este capabil să analizeze subiecte de interes pentru el cu multă implicare.
Uneori poate fi copleșit de cantitatea mare de informații oferite de către profesor.	Uneori poate fi copleșit de cantitatea mare de informații oferite de către profesor.	Este, de obicei, copleșit de cantitatea mare de informații oferite de către profesor.
		Are adesea un simț al umorului deosebit, glumește

		într-un mod inteligent, adesea neînțeles de colegii săi.
<i>Sfera emoțională</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera emoțională au experiențe de profunzime scăzută, puțină exprimare și manifestare somatică a emoțiilor, niveluri scăzute de stres, un atașament slab față de obiecte și puține interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera emoțională prezintă trăiri profunde de nivel moderat; exprimare și manifestare somatică moderată a emoțiilor, niveluri medii de stres, un oarecare atașament față de obiecte și anumite interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera emoțională prezintă experiențe foarte profunde, își exprimă și manifestă intens emoțiile, prezintă niveluri ridicate de stres, atașament față de obiecte și interacțiuni emoționale cu natura, arta și animalele.
Are tendința de a avea o viziune optimistă asupra cursului evenimentelor.	Poate avea tendința de a anticipa un curs pesimist și/sau nefavorabil al evenimentelor, dar de obicei abordează problemele și sarcinile cu optimism.	Are foarte des tendința de a prezice un curs pesimist și/sau nefavorabil al evenimentelor.
Ocazional experimentează emoții intense iar un motiv banal îl face să plângă sau să devină isteric.	Uneori poate experimenta emoții intense, iar un motiv banal îl poate face să plângă sau să devină isteric.	Experimentează emoții intense foarte des, iar un motiv banal îl face să plângă sau să devină isteric.

Devine ocazional stresat atunci când în grup/clasă se întâmplă multe lucruri în același timp.	Se stresează ocazional atunci când în clasă se întâmplă multe lucruri în același timp.	De obicei devine stresat atunci când în clasă se întâmplă multe lucruri în același timp.
<i>Sfera interpersonală</i>		
Scăzut (Până la P50)	Mediu (De la P51 la P90)	Crescut (Peste P90)
Copiii cu sensibilitate scăzută în sfera interpersonală nu simt de obicei stres în situații sociale. În general, le plac situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și rareori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate medie în sfera interpersonală resimt un stres moderat în situații sociale. Nu le plac prea mult situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și uneori preferă să lucreze în grupuri mici sau singuri.	Copiii cu sensibilitate ridicată în sfera interpersonală resimt un stres puternic în situații sociale. Ei urăsc situațiile în care trebuie să stea mult timp într-un grup mare și preferă întotdeauna să lucreze în grupuri mici sau singuri.
De obicei, se descurcă bine cu presiunea timpului (de exemplu, în timpul unui test, concurs) și cu vorbitul în public (adunări, concursuri).	În multe situații nu tolerează bine presiunea timpului (de exemplu, în timpul unui test, concurs), iar aparițiile în public (adunări școlare, concursuri) îl afectează mai mult decât pe alți copii.	Tinde să nu se descurce bine cu presiunea timpului (de exemplu, în timpul unui test, concurs) iar aparițiile în public (adunări, concursuri) îl afectează mai mult decât pe alți copii.
De obicei, gestionează bine situațiile conflictuale cu colegii.	Are tendința de a trăi conflicte cu colegii în mod intens și pentru o perioadă lungă de timp.	De obicei, trăiește conflictele cu colegii foarte intens și pentru o perioadă lungă de timp și se simte vinovat chiar

		și atunci când nu există niciun motiv.
Uneori se dezvăluie și începe să vorbească despre situațiile dificile trăite la școală abia după o perioadă lungă de timp.	Se dezvăluie și începe să vorbească despre situațiile dificile trăite la școală abia după o perioadă lungă de timp.	De foarte multe ori se dezvăluie și începe să vorbească despre situațiile dificile trăite la școală abia după o perioadă lungă de timp.
Pare a fi îndrăzneț.	Uneori păstrează distanța și pare timid atunci când întâlnește persoane noi la școală.	În majoritatea situațiilor păstrează distanța și pare a fi timid atunci când întâlnește persoane noi la școală.

5.3. Cazuri ilustrative

Cazul 1. Profilul unui copil hipersenzitiv.

Informații de identificare:

Sex: Masculin

Vârsta: 4 ani

Nivelul de educație: Grădiniță

Versiune: Versiunea pentru profesori

Scorurile din versiunea pentru educatori a QSPSinCh sunt prezentate mai jos pentru fiecare dintre cele patru sfere.

Tabelul 41. Tabelul de sinteză a scorului QSPSinCh. Cazul 1.

Sfera	Itemi	Scor brut
Fiziologică	1. Are toleranță scăzută la zgomot	6
	2. Găsește neplăcută lumina intensă	7
	3. Evită expunerea la soare puternic	5
	4. Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante	5
	5. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe)	7
	6. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome	7
	7. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice	6
	8. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii	5

	9. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini	6
	10. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	7
	11. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul său	5
	12. Se plânge de multe ori de dureri fără o cauză evidentă	7
Scor mediu total = 6,08 >P90		
Sfera	Itemi	Scor brut
Emoțională	1. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni)	6
	2. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple	5
	3. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică)	5
	4. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții)	6
	5. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice	7
	6. Experimentează intens emoțiile	6
	7. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric	7
	8. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii	5
	9. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	5
	10. Are nevoie de mai mult timp pentru a se simți confortabil într-un loc nou	6
	11. Odată dezamăgit/ă, va evita situațiile, locurile, evenimentele similare pentru mult timp	7
Scor mediu total = 5,90 >P90		
Sfera	Itemi	Scor brut

Interpersonală	1. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp	7
	2. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv	6
	3. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp	6
	4. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă	6
	5. Nu îi place să fie observat/ă	5
	6. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța	7
	7. Reacționează exagerat la critici	5
Scor mediu total = 6 >P90		
Sfera	Itemi	Scor brut
Cognitivă	1. Spune glume inteligente	5
	2. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui	7
	3. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor	5
	4. Poate deveni expert în zona sa de interes	5
	5. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amploarea și profunzimea cunoștințelor sale	6
	6. În fața unei noi sarcini, va analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele	5
	7. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți	6
	8. Pune multe întrebări înainte de a începe activitatea	7
	9. Este creativ/ă	5
Scor mediu total = 5,67 >P90		

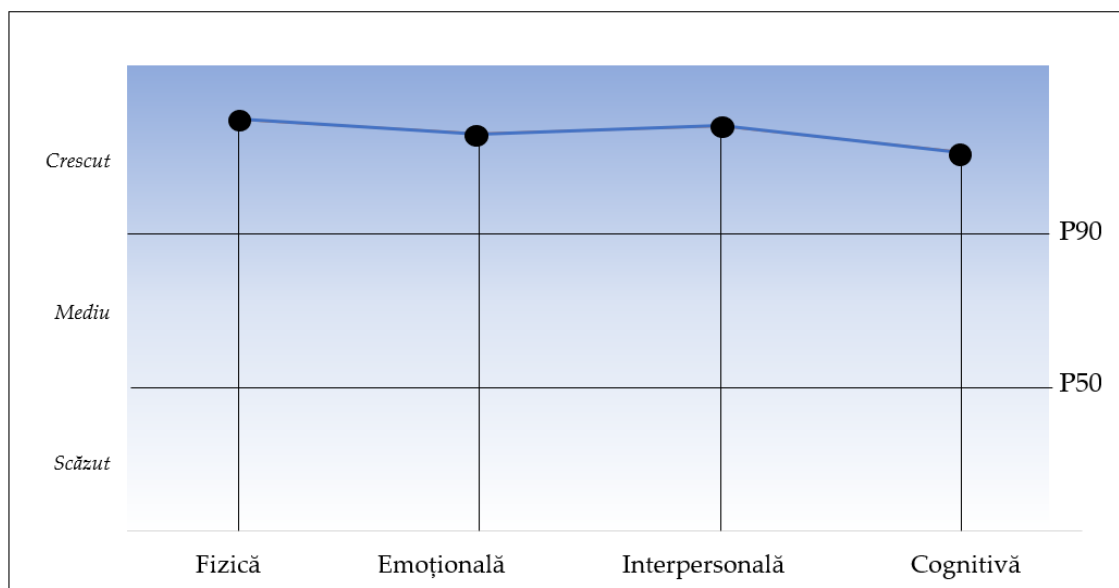

Figura 1. Profilul unui copil de 4 ani hipersenzitiv

În încheiere, pentru a interpreta scorurile QSPSinCh și profilul indicat, a se vedea tabelul 39 de mai sus.

Cazul 2. Profilul unui copil cu sensibilitate medie-săzută

Informații de identificare:

Sex: Feminin

Vârsta: 8 ani

Nivelul de educație: Școală primară

Versiune: Versiunea pentru părinți

Scorurile din versiunea pentru părinți copiilor de vârstă primară a QSPSinCh sunt prezentate mai jos pentru fiecare dintre cele patru sfere.

Tabelul 42. Tabelul de sinteză a scorurilor QSPSinCh. Cazul 2.

Sfera	Itemi	Scor brut
Fiziologică	1. Îi plac sunetele plăcute	1
	2. Nu îi plac mâncărurile foarte picante	2
	3. Găsește neplăcută lumina intensă	3
	4. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură	2
Scor mediu total = 2 ≤P50		
Sfera	Itemi	Scor brut
Emoțională	1. Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni	3
	2. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională)	3
	3. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți	3

	4. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni)	4
	5. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple	3
	6. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică)	3
	7. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții)	3
	8. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice	4
	9. Experimentează intens emoțiile	4
	10. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric	3
	11. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii	4
	12. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	3
Scor mediu total = 3,33 ≤P50		
Sfera	Itemi	Scor brut
Interpersonală	1. Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea	1
	2. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii	2
	3. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup	3
	4. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului	3
	5. Aparițiile publice (spectacole, turnee) îi provoacă mai mult stres decât celorlalți copii	3
	6. Rareori își semnalează nevoile	1
	7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp	2

	8. Ia personal comentariile profesorului despre grup/clasă	3
	9. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă	2
	10. Păstrează distanța față de persoanele noi	3
	11. Nu îi place să fie observat/ă	2
	12. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța	2
	13. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup	2
	14. Reacționează exagerat la critici	1
Scor mediu total = 2,14 ≤P50		
Sfera	Itemi	Scor brut
Cognitive	1. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire	4
	2. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile	4
	3. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale	4
	4. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi	3
	5. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată	3
	6. Pune întrebări profunde, care provoacă	3
	7. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare	4
	8. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici	4
	9. Spune glume inteligente	4
	10. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui	4

	11. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor	4
P51< Scor mediu total = 3,72 ≤P90		

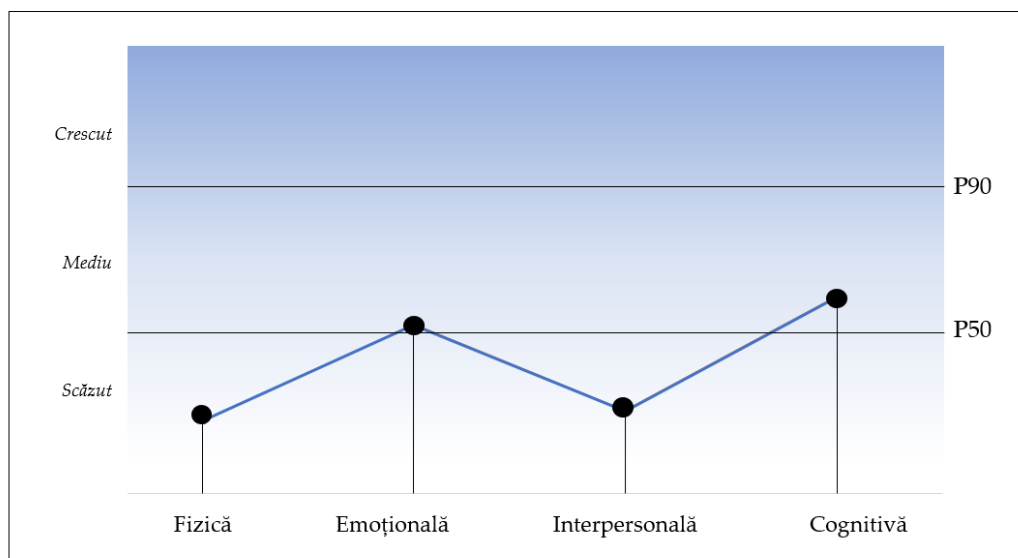

Figura 2. Profilul unui copil de 8 ani cu senzitivitate scăzută-medie

În încheiere, pentru a interpreta scorurile QSPSinCh și profilul indicat, a se vedea tabelul 38 de mai sus.

REFERENCES

- Acevedo, B.P. (2020). The basics of sensory processing sensitivity. In B. P. Acevedo (Ed.). *The Highly Sensitive Brain. Research, Assessment and Treatment of Sensory Processing Sensitivity* (pp. 1-15). DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818251-2.00001-1>.
- Acevedo, B.P., Aron, E.N., Aron, A. (2018). *Novel perspectives on Sensory Processing Sensitivity*. San Francisco, CA, USA: Association for Psychological Science Convention.
- Acevedo, B.P., Aron, E.N., Aron, A., Sangster, M.D., Collins, N. and Brown, L. (2014). The highly sensitive brain: an fMRI study of sensory processing sensitivity and response to others' emotions. *Brain and Behavior*, 4(4), 580–594. DOI: <https://doi.org/10.1002/brb3.242>
- Acevedo, B.P., Aron, E. N., Pospos, S. and Jessen, D. (2018). The functional highly sensitive brain: a review of the brain circuits underlying sensory processing sensitivity and seemingly related disorders. *Philosophical Transactions of the Royal Society Biological Sciences*, 373(1744). DOI: <https://doi.org/10.1098/rstb.2017.0161>
- Acevedo, B.P., Jagiellowicz, J., Aron, E., Marhenke, R., and Aron, A. (2017). Sensory processing sensitivity and childhood quality's effects on neural responses to emotional stimuli. *Clinical Neuropsychiatry*, 14(6), 359–373. DOI: <https://doi.org/10.1037/t00299-000>
- Aron, E.N. (2002). *The highly sensitive child: Helping our children thrive when the world overwhelms them*. New York: Broadway Books.
- Aron, E.N. (2020). Clinical assessment of sensory processing sensitivity. In B. P. Acevedo (Ed.). *The Highly Sensitive Brain. Research, Assessment and Treatment of Sensory Processing Sensitivity* (pp. 135-164). DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-818251-2.00001-1>.
- Aron, E.N. and Aron, A. (1997). Sensory-processing sensitivity and its relation to introversion and emotionality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 73(2), 345–368. DOI: <https://doi.org/10.1037//0022-3514.73.2.345>

- Aron, E.N., Aron, A. and Davies, K.M. (2005). Adult shyness: The interaction of temperamental sensitivity and an adverse childhood environment. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 31, 181–197. DOI: <https://doi.org/10.1177/0146167204271419>
- Aron, E.N., Aron, A. and Jagiellowicz, J. (2012). Sensory Processing Sensitivity: a review in the light of the evolution of biological responsivity. *Personality and Social Psychology Review*, 16(3), 262–282. DOI: <https://doi.org/10.1177/1088868311434213>
- Aron, E.N., Aron, A., Nardone, N. and Zhou, S. (2019). Sensory Processing Sensitivity and the Subjective Experience of Parenting: An Exploratory Study. *Family Relations*, 68(4), 420–435. DOI: <https://doi.org/10.1111/fare.12370>
- Aron, A., Ketay, S., Hedden, T., Aron, E.N., Markus, H., and Gabrieli, J.E. (2010). Temperament trait of sensory processing sensitivity moderates cultural differences in neural response. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 5, 219–226. DOI:
- Belsky, J. and Pluess, M. (2009). Beyond diathesis stress: differential susceptibility to environmental influences. *Psychological Bulletin*, 135(6), 885–908. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0017376>
- Belsky, J. and Pluess, M. (2016). Differential susceptibility to environmental influences in D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology* (3rd ed., Vol. 2, pp. 59–106). Wiley. DOI: <https://doi.org/10.1002/9781119125556.devpsy202>
- Benham G. (2006). The highly sensitive person: stress and physical symptom reports. *Personality and Individual Differences*, 40, 1433–1440.
- Boeke, E.A., Moscarello, J.M., LeDoux, J.E., Phelps, E.A. and Hartley, C.A. (2017). Active avoidance: Neural mechanisms and attenuation of pavlovian conditioned responding. *Journal of Neuroscience*, 37(18), 4808–4818. DOI: <https://doi.org/10.1523/JNEUROSCI.3261-16.2017>

- Booth, C., Standage, H. and Fox, E. (2015). Sensory-processing sensitivity moderates the association between childhood experiences and adult life satisfaction. *Personal and Individual Differences*, 87, 24–29. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.07.020>
- Boterberg, S. and Warreyn, P. (2016). Making sense of it all: The impact of sensory processing sensitivity on daily functioning of children. *Personality and Individual Differences*, 92, 80–86. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.paid.2015.12.022>
- Branjerdporn, G., Meredith, P., Strong, J. and Green, M. (2019). Sensory sensitivity and its relationship with adult attachment and parenting styles. *PLoS One*, 14(1). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209555>
- Buss, A. H., & Plomin, R. (1984). *Temperament: Early Developing Personality Traits*. Hillsdale, NJ.: Erlbaum.
- Chen, C., Chen, C., Moyzis, R., Stern, H., He, Q., Li, H., Li, J., Zhu, B. and Dong, Q. (2011). Contributions of dopamine-related genes and environmental factors to highly sensitive personality: a multi-step neuronal system-level approach. *PLOS ONE*, 6(7). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0021636>
- Dean, E., Little, L., Tomchek, S. and Dunn, W. (2018). Sensory processing in the general population: adaptability, resiliency and challenging behavior. *The American Journal of Occupational Therapy*, 72(1).
- Degnan, K.A. and Fox, N.A. (2007). Behavioral inhibition and anxiety disorders: Multiple levels of a resilience process. *Development and Psychopathology*, 19(3), 729–746. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0954579407000363>
- Dunn, W. (1997). The impact of sensory processing abilities on the daily lives of young children and their families: a conceptual model. *Infant Young Child*, 9, 23-35.
- Dunn, W. (1999). *The sensory profile: examiner's manual*. San Antonio (TX): Psychological Corporation.

- Eisenberg, N., Damon, W. and Lerner, R.M. (2006). *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (6th ed.). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.
- Eisenberg, D., Downs, M.F., Golberstein, E. and Zivin, K. (2009). Stigma and help seeking for mental health among college students. *Medical Care Research and Review*, 66(5), 522–541. DOI: <https://doi.org/10.1177/1077558709335173>
- Ellis, B.J. and Boyce, W.T. (2011). Differential susceptibility to the environment: toward an understanding of sensitivity to developmental experiences and context. *Development and Psychopathology*, 23(1), 1–5. DOI: <https://doi.org/10.1017/s095457941000060x>
- Engel-Yeger, B., DeLuca, J., Hake, P. and Goverover, Y. (2019). The role of sensory processing difficulties, cognitive impairment, and disease severity in predicting functional behavior among patients with multiple sclerosis. *Disability and rehabilitation*.
- Engel-Yeger, B. and Dunn, W. (2011). Exploring the relationship between affect and sensory processing patterns in adults. *British Journal of Occupational Therapy*, 74(10), 456-464.
- Engel-Yeger, B., Gonda, X., Walker, M., Rihmer, Z., Pompili, M., Amore, M., Serafini, G. (2017). Sensory Hypersensitivity Predicts Reduced Sleeping Quality in Patients With Major Affective Disorders. *Journal of Psychiatric Practice*, 23, 1, 11-24.
- Engel-Yeger, B., Muzio, C., Rinosi, G., Solano, P., Alexis, G.P., Pompili, M., Amore M. and Serafini, G. (2016). Extreme sensory processing patterns and their relation to clinical conditions among individuals with major affective disorders. *Psychiatry Research*.
- Engel-Yeger, B. and Rosenblum, S. (2021). Executive dysfunctions mediate between altered sensory processing and daily activity performance in order adults. *BMC Geriatrics*, 21, 132.
- Evans, D. E., & Rothbart, M. K. (2008). Temperamental sensitivity: Two constructs or one? *Personality and Individual Differences*, 44(1), 108–118. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2007.07.016>

- Eysenck, H. (1967). Personality and extra-sensory perception. *Journal of the Society for Psychical Research*.
- Eysenck, H. J. (1970). *The structure of human personality*. London: Methuen.
- Fehr, E., and Rockenbach, B. (2004). Human altruism: Economic, neural, and evolutionary perspectives. *Current Opinion in Neurobiology*, 14, 784–790.
- Fox, N.A., Henderson, H.A., Marshall, P.J., Nichols, K.E. and Ghera, M.M. (2005). Behavioral inhibition: Linking biology and behavior within a developmental framework. *Annual Review of Psychology*, 56, 235–262. DOI: <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.14153>
- Gerstenberg, F.X. (2012). Sensory-processing sensitivity predicts performance on a visual search task followed by an increase in perceived stress. *Personality and Individual Differences*, 53(4), 496–500.
- Goldberg, A. and Scharf, M. (2020). How do highly sensitive persons parent their adolescent children? The role of sensory processing sensitivity in parenting practices. *Journal of Social and Personal Relationships*, 37(6), 1-18. DOI: <https://doi.org/10.1177/0265407520911101>
- Greven, C.U. and Homberg, J.R. (2020). Sensory processing sensitivity – For better or for worse? Theory, evidence and societal implications. In B. P. Acevedo (Ed.). *The Highly Sensitive Brain. Research, Assessment and Treatment of Sensory Processing Sensitivity* (pp. 51-74).
- Greven, C.U., Lionetti, F., Booth, C., Aron, E.N., Fox, E., Schendan, H.E., Pluess, M., Bruining, H., Acevedo, B., Bitttebier, P. and Homberg, J. (2019). Sensory Processing Sensitivity in the context of environmental sensitivity: a critical review and development of research agenda. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 98, 287-305. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2019.01.009>

- Grimen, H. L., & Diseth, Å. (2016). Sensory Processing Sensitivity: Factors of the Highly Sensitive Person Scale and Their relationships to Personality and Subjective Health Complaints. *Perceptual and Motor Skills*, 123(3), 637–653. <https://doi.org/10.1177/0031512516666114>
- Hane, A.A., Cheah, C., Rubin, K.H. and Fox, N.A. (2008). The role of maternal behavior in the relation between shyness and social withdrawal in early childhood and social withdrawal in middle childhood. *Social Development*, 17, 795–811. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9507.2008.00481.x>
- Hankin, B.L., Nederhof, E., Oppenheimer, C.W., Jenness, J., Young, J.F., Abela, J.R.Z., ... Oldehinkel, A.J. (2011). Differential susceptibility in youth: Evidence that 5-HTTLPR × positive parenting is associated with positive affect “for better and worse.” *Translational Psychiatry*, 1, e44. DOI: 10.1038/tp.2011.44
- Hartman, S., & Belsky, J. (2018). Prenatal stress and enhanced developmental plasticity. *Journal of Neural Transmission (Vienna)*, 125, 1759–1779. DOI: <https://doi.org/10.1007/s00702-018-1926-9>
- Hofmann, S.G. and Bitran, S. (2005). Sensory-processing sensitivity and social anxiety disorder: Relationship to harm avoidance and diagnostic subtypes. *Journal of Anxiety Disorders*, 21, 944-954.
- Homberg, J.R., Schubert, D., Asan, E. and Aron, E.N. (2016). Sensory processing sensitivity and serotonin gene variance: insights into mechanisms shaping environmental sensitivity. *Neuroscience and Biobehavioral Reviews*, 71, 472–483. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.neubiorev.2016.09.029>
- Jagiellowicz, J., Xu, X., Aron, A., Aron, E.N., Cao, G., Feng, T. and Weng, X. (2010). The trait of sensory processing sensitivity and neural responses to changes in visual scenes. *Social Cognitive and Affective Neuroscience*, 6(1), 38–47. <https://doi.org/10.1093/scan/nsq001>

- Jagiellowicz, J., Zarinafsar, S. and Acevedo, B.P. (2020). Health and social outcomes in highly sensitive persons. In B. P. Acevedo (Ed.). *The Highly Sensitive Brain. Research, Assessment and Treatment of Sensory Processing Sensitivity* (pp. 75-107).
- Kagan, J. (1994). On the nature of emotion. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2–3), 7–24. <https://doi.org/10.2307/1166136>
- Kibe, C., Suzuki, M. and Hirano, M. (2018). Individual sensitivity to the effects of resilience education: self-esteem enhancement in Japanese adolescents. Paper Presented at the European Conference on Positive Psychology.
- Kibe, C., Suzuki, M., Hirano, M. and Boniwell, I. (2020). Sensory processing sensitivity and culturally modified resilience education: Differential susceptibility in Japanese adolescents. *PLOS ONE*, 15(9). DOI: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0239002>
- Konrad, S., & Herzberg, P. Y. (2017). Psychometric Properties and Validation of a German High Sensitive Person Scale (HSPS-G). *European Journal of Psychological Assessment*, 35(3). <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000411>
- Licht, C.L., Mortensen, E.L. and Knudsen, G.M. (2011). Association between sensory processing sensitivity and the 5-HTTLPR Short/Short genotype. *Biological Psychiatry*, 69, 152S–153S.
- Iimura, S. (2021). Highly sensitive adolescents: The relationship between weekly life events and weekly socioemotional well-being. *British Journal of Psychology*.
- Liss, M., Timmel, L., Baxley, K., & Killingsworth, P. (2005). Sensory processing sensitivity and its relation to parental bonding, anxiety, and depression. *Personality and Individual Differences*, 39(8), 1429–1439. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.05.007>
- Lionetti, F., Aron, A., Aron, E.N., Burns, L.G., Jagiellowicz, J. and Pluess, M. (2018). Dandelions, Tulips and Orchids: evidence for the existence of low-sensitive, medium-

- sensitive, and high-sensitive individuals. *Translational Psychiatry*, 8(24). DOI: <https://doi.org/10.1038/s41398-017-0090-6>
- McNamara, J.M., and Houston, A.I. (2009). Integrating function and mechanism. *Trends in Ecology & Evolution*, 24, 670–675.
- Meyer, B. and Carver, C.S. (2000). Negative childhood accounts, sensitivity, and pessimism: A study of avoidant personality disorder features in college students. *Journal of Personality Disorders*, 14(3), 233–248. DOI: <http://doi.org/10.1521/pedi.2000.14.3.233>
- Meyerson, J., Gelkopf, M., Eli, I. and Uziel, N. (2020). Burnout and professional quality of life among Israeli dentists: the role of sensory processing sensitivity. *International Dental Journal*, 70(1), 29.37.
- Mitchell, A.J., Chan, M., Bhatti, H., Grassi, L., Johansen, C. and Meader, N. (2011). Prevalence of depression, anxiety, and adjustment disorder in oncological, hematological, and palliative-care settings: A meta-analysis of 94 interview-based studies. *The Lancet Oncology*, 12(2), 160–174. DOI: [https://doi.org/10.1016/S1470-2045\(11\)70002-X](https://doi.org/10.1016/S1470-2045(11)70002-X)
- Moretti, F., Vliet, L. Van, Bensing, J., & Deleda, G. (2011). Standardized approach to qualitative content analysis of focus group discussions from different countries Patient Education and Counseling A standardized approach to qualitative content analysis of focus group discussions from different countries. *Patient Education and Counseling*, 82(3), 420–428. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2011.01.005>
- Muñiz, J. (2005). Classical Test Models. In *Encyclopedia of Statistics in Behavioral Science* (pp. 278–282). John Wiley & Sons, Ltd.,
- Nocentini, A., Menesini, E. and Pluess, M. (2018). The personality trait of environmental sensitivity predicts children's positive response to school-based antibullying intervention. *Clinical Psychological Science*, 6(6), 848–859. DOI: <http://doi.org/10.1177%2F2167702618782194>

- Ogawa, M., Harano, N., Ono, K., Shigeyama-Tada, Y., Hamasaki, T. and Watanabe, S. (2019). Association between sensory processing and dental fear among female undergraduates in Japan. *Acta Odontologica Scandinavica*, 77(7), 525-533.
- Pérez-Chacón, M., Chacón, A., Borda-Mas, M. and Avargues-Navarro, M.L. Sensory (2021). Processing Sensitivity and Compassion Satisfaction as Risk/Protective Factors from Burnout and Compassion Fatigue in Healthcare and Education Professionals. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 18, 611.
- Pluess, M. (2015). Individual differences in environmental sensitivity. *Child Development Perspective*, 9(3), 138–143. DOI: <https://doi.org/10.1111/cdep.12120>
- Pluess, M. (2017). Vantage sensitivity: Environmental sensitivity to positive experiences as a function of genetic differences. *Journal of Personality*, 85, 38–50.
- Pluess, M. and Belsky, J. (2010). Differential susceptibility to parenting and quality childcare. *Developmental Psychology*, 46(2), 379–390. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0015203>
- Pluess, M. and Belsky, J. (2013). Vantage sensitivity: Individual differences in response to positive experiences. *Psychological Bulletin*, 139(4), 901–916. DOI: <https://doi.org/10.1037/a0030196>
- Pluess, M. and Belsky, J. (2015). Vantage sensitivity: genetic susceptibility to effects of positive experiences. In Pluess, M. (Ed.), *Genetics of Psychological Well-Being*. Oxford University Press, Oxford, 193–210.
- Pluess, M. and Boniwell, I. (2015). Sensory-Processing Sensitivity predicts treatment response to a school-based depression prevention program: Evidence of Vantage Sensitivity. *Personality and Individual Differences*, 82, 40-45. DOI: <http://dx.doi.org/10.1016/j.paid.2015.03.011>
- Pluess, M., Assary, E., Lionetti, F., Lester, K.J., Krapohl, E., Aron, E.N. and Aron, A. (2018). Environmental sensitivity in children: development of the highly sensitive child scale

- and identification of sensitivity groups. *Developmental Psychology*, 54(1), 51-70. DOI: <https://doi.org/10.1037/dev0000406>
- Preston, S.D., Hofelich, A.J., and Stansfield, R.B. (2013). The ethology of empathy: A taxonomy of real-world targets of need and their effect on observers. *Frontiers in Human Neuroscience*, 7, 488.
- Raghanti, M. A., Elder, M. K., Stephenson, A. R., Munger, E. L., Jacobs, B., Hof, P. R., ... Lovejoy, C. O. (2018). A neurochemical hypothesis for the origin of hominids. *PNAS*, 115(6), 1108–1116.
- Rappaport, M.B., Corbally, C., 2018. Evolution of religious capacity in the genus homo: trait complexity in action through compassion. *Journal of Religion & Science*, 53(1), 198–239. DOI: <https://doi.org/10.1111/zygo.12387>
- Rothbart, M.K., Ellis, L.K., Rueda, M.R. and Posner, M.I. (2003). Developing mechanisms of temperamental effortful control. *Journal of Personality*, 71(6), 1113–1143. DOI: <https://doi.org/10.1111/1467-6494.7106009>
- Rubaltelli, E., Scrimin, S., Moscardino, U., Priolo, G. and Buodo, G. (2018). Media exposure to terrorism and people's risk perception: the role of environmental sensitivity and psychophysiological response to stress. *British Journal of Psychology*, 109, 656-673.
- Sargent, C.L. (1981). Extraversion and performance in 'extra-sensory perception' tasks. *Personality and Individual Differences*, 2, 137-143. DOI: [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(81\)90009-X](https://doi.org/10.1016/0191-8869(81)90009-X)
- Scrimin, S., Osler, G., Pozzoli, T. and Moscardino, U. (2018). Early adversities, family support, and child well-being: The moderating role of environmental sensitivity. *Child: Care, Health and Development*, 1-7.

- Şengül-Inal, G., Sümer, N. (2017). Exploring the multidimensional structure of sensory processing sensitivity in turkish samples. *Current Psychology*, 1–13.
- Slagt, M., Dubas, J.S., van Aken, M.A.G., Ellis, B.J. and Dekovic –, M. (2018). Sensory processing sensitivity as a marker of differential susceptibility to parenting. *Developmental Psychology*, 54(3), 543–558.
- Smolewska, K. A., McCabe, S. B., & Woody, E. Z. (2006). A psychometric evaluation of the Highly Sensitive Person Scale: The components of sensory-processing sensitivity and their relation to the BIS/BAS and “Big Five.” *Personality and Individual Differences*, 40(6), 1269–1279. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2005.09.022>
- Strelau, J., & Angleitner, A. (1994). Cross-cultural studies on temperament: Theoretical considerations and empirical studies based on the Pavlovian Temperament Survey. *Personality and Individual Differences*, 16(2), 331–342. [https://doi.org/10.1016/0191-8869\(94\)90170-8](https://doi.org/10.1016/0191-8869(94)90170-8)
- Strelau, J., & Zawadzki, B. (1998). *Kwestionariusz Temperamentu PTS. Podręcznik*. Warszawa: Pracowania Testów Psychologicznych Polskiego Towarzystwa Psychologicznego.
- Strelau, J., & Zawadzki, B. (2018). Pavlovian Temperament Survey. In Zeigler-Hill V., Shackelford T. (eds) *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (pp. 1–10).
- Tillmann, T., Bertrams, A., El Matany, K., & Lionetti, F. (2021). Replication of the existence of three sensitivity groups in a sample of German adolescents. *European Journal of Developmental Psychology*, 18(1), 131–143. <https://doi.org/10.1080/17405629.2020.1763791>
- Þórarinsdóttir, Þ.K. (2018). Psychometric Properties of the Highly Sensitive Person Scale and Its Relationship to the Big Five Personality Traits in a Sample of Icelandic University Students. Doctoral dissertation. University of Reykjavik.

- Weyn, S., Van Leeuwen, K., Pluess, M., Lionetti, F., Greven, C.U., Goossens, L., Colpin, H., Van Den Noortgate, W., Verschueren, K., Bastin, M., Van Hoof, E., De Fruyt, F. and Bijttebier, P. (2019). Psychometric properties of the Highly Sensitive Child scale across developmental stage, gender and country. *Current Psychology*, 1-17.
- White, L.K., McDermott, J.M., Degnan, K.A., Henderson, H.A. and Fox, N.A. (2011). Behavioral inhibition and anxiety: The moderating roles of inhibitory control and attention shifting. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 39(5), 735–747. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10802-011-9490-x>
- Wu, X., Zhang, R., Li, X., Feng, T. and Yan, N. (2021). The moderating role of sensory processing sensitivity in the link between stress and depression: VBM study. *Neuropsychologia*, 150.
- Zald, D.H. (2003). The human amygdala and the emotional evaluation of sensory stimuli. *Brain Research Reviews*, 41, 88-123.

ANEXA 1

CHESTIONAR DE SENSIBILITATE DE PROCESARE SENZORIALĂ LA COPII

Versiune pentru profesorii copiilor preșcolari

Autori: Monika Baryła-Matejczuk, Małgorzata Artymiak, Wiesław Poleszak, Rosario Ferrer-Cascales, Natalia Albaladejo-Blázquez, Nicolás Ruiz-Robledillo, Miriam Sánchez-SanSegundo,

Numele și prenumele sau inițialele unui copil _____

Numele și prenumele sau inițialele copilului _____

Data nașterii copilului _____

Sexul copilului _____

INSTRUCȚIUNI

Acest chestionar face afirmații despre diferitele caracteristici și comportamente ale copiilor. Vă rugăm să citiți fiecare afirmație cu atenție. Vă rugăm să indicați în ce măsură afirmația descrie copilul dumneavoastră. Aici nu există răspunsuri corecte sau greșite, deoarece fiecare copil este diferit.

SFERA FIZIOLOGICĂ

1	2	3	4	5	6	7
Deloc						Extrem
			Moderat			

Are toleranță scăzută la zgomot, agitație	1	2	3	4	5	6	7
Găsește neplăcută lumina intensă	1	2	3	4	5	6	7
Evită expunerea la soare puternic	1	2	3	4	5	6	7
Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante	1	2	3	4	5	6	7
Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe)	1	2	3	4	5	6	7
Percepe unele arome mai puternic decât alte arome	1	2	3	4	5	6	7
Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii	1	2	3	4	5	6	7
Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini	1	2	3	4	5	6	7
Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	1	2	3	4	5	6	7
Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul său	1	2	3	4	5	6	7
Se plânge de multe ori de dureri fără o cauză evidentă	1	2	3	4	5	6	7

SFERA EMOȚIONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat					Extrem	
Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple	1	2	3	4	5	6	7
Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții)	1	2	3	4	5	6	7
Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice	1	2	3	4	5	6	7

Experimentează intens emoțiile	1	2	3	4	5	6	7
Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric	1	2	3	4	5	6	7
Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii	1	2	3	4	5	6	7
Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de mai mult timp pentru a se simți confortabil într-un loc nou	1	2	3	4	5	6	7
Odată dezamăgit/ă, va evita situațiile, locurile, evenimentele similare pentru mult timp	1	2	3	4	5	6	7

SFERA INTERPERSONALĂ

1	2	3	4	5	6	7	
Deloc	Moderat				Extrem		
Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp	1	2	3	4	5	6	7
Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv	1	2	3	4	5	6	7
Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp	1	2	3	4	5	6	7
În relațiile cu ceilalți pare timid/ă	1	2	3	4	5	6	7
Nu îi place să fie observat/ă	1	2	3	4	5	6	7
Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța	1	2	3	4	5	6	7
Reacționează exagerat la critici	1	2	3	4	5	6	7

SFERA COGNITIVĂ

1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat				Extrem	

Spune glume inteligente	1	2	3	4	5	6	7
Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui	1	2	3	4	5	6	7
Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor	1	2	3	4	5	6	7
Poate deveni expert în zona sa de interes	1	2	3	4	5	6	7
Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale	1	2	3	4	5	6	7
În fața unei noi sarcini, va analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele	1	2	3	4	5	6	7
Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți	1	2	3	4	5	6	7
Pune multe întrebări înainte de a începe activitatea	1	2	3	4	5	6	7
Este creativ/ă	1	2	3	4	5	6	7

ANEXA 2

**CHESTIONAR DE SENSIBILITATE DE PROCESARE
SENZORIALĂ LA COPII****Versiunea pentru cadrele didactice din învățământul primar**

Autori: Monika Baryła-Matejczuk, Małgorzata Artymiak, Wiesław Poleszak, Rosario Ferrer-Cascales, Natalia Albaladejo-Blázquez, Nicolás Ruiz-Robledillo, Miriam Sánchez-SanSegundo, Manuel Fernández Alcántara, María Rubio Anaricio

Numele și prenumele sau inițialele unui copil _____

Numele și prenumele sau inițialele copilului _____

Data nașterii copilului _____

Sexul copilului _____

INSTRUCȚIUNI

Acest chestionar face afirmații despre diferitele caracteristici și comportamente ale copiilor. Vă rugăm să citiți fiecare cu atenție. Vă rugăm să indicați în ce măsură afirmația descrie copilul dumneavoastră. Aici nu există răspunsuri corecte sau greșite, deoarece fiecare copil este diferit.

SFERA FIZIOLOGICĂ

1	2	3	4	5	6	7
Deloc			Moderat			Extrem

Percepe unele arome mai puternic decât alte arome	1	2	3	4	5	6	7
Are un miros foarte sensibil	1	2	3	4	5	6	7
Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii	1	2	3	4	5	6	7
Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini	1	2	3	4	5	6	7
Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	1	2	3	4	5	6	7
Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul său	1	2	3	4	5	6	7

SFERA EMOȚIONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
	Deloc	Moderat				Extrem	
Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple	1	2	3	4	5	6	7
Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții)	1	2	3	4	5	6	7
Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice	1	2	3	4	5	6	7
Experimentează intens emoțiile	1	2	3	4	5	6	7
Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric	1	2	3	4	5	6	7
Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii	1	2	3	4	5	6	7
Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	1	2	3	4	5	6	7

SFERA INTERPERSONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat						Extrem
Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup	1	2	3	4	5	6	7
Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului	1	2	3	4	5	6	7
Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții)	1	2	3	4	5	6	7
Aparițiile publice (spectacole, turnee) îi provoacă mai mult stres decât celorlalți copii	1	2	3	4	5	6	7
Rareori își semnalează nevoile	1	2	3	4	5	6	7
Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp	1	2	3	4	5	6	7
Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv	1	2	3	4	5	6	7
În personal comentariile profesorului despre grup/clasă	1	2	3	4	5	6	7
Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp	1	2	3	4	5	6	7
În relațiile cu ceilalți pare timid/ă	1	2	3	4	5	6	7
Păstrează distanța față de persoanele noi	1	2	3	4	5	6	7

SFERA COGNITIVĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat						Extrem
Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată	1	2	3	4	5	6	7
Pune întrebări profunde, care provoacă	1	2	3	4	5	6	7
Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare	1	2	3	4	5	6	7
Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici	1	2	3	4	5	6	7
Spune glume inteligente	1	2	3	4	5	6	7
Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui	1	2	3	4	5	6	7

Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor	1	2	3	4	5	6	7
---	---	---	---	---	---	---	---

ANEXA 3

CHESTIONAR DE SENSIBILITATE DE PROCESARE SENZORIALĂ LA COPII

Versiune pentru părinții copiilor preșcolari

Autori: Monika Baryła-Matejczuk, Małgorzata Artymiak, Wiesław Poleszak, Rosario Ferrer-Cascales, Natalia Albaladejo-Blázquez, Nicolás Ruiz-Robledillo, Miriam Sánchez-SanSegundo,

Numele și prenumele sau inițialele unui copil _____

Numele și prenumele sau inițialele copilului _____

Data nașterii copilului _____

Sexul copilului _____

INSTRUCȚIUNI

Acest chestionar face afirmații despre diferitele caracteristici și comportamente ale copiilor. Vă rugăm să citiți fiecare afirmație cu atenție. Vă rugăm să indicați în ce măsură afirmația descrie copilul dumneavoastră. Aici nu există răspunsuri corecte sau greșite, deoarece fiecare copil este diferit.

SFERA FIZIOLOGICĂ

1	2	3	4	5	6	7
Deloc			Moderat			Extrem

Nu îi plac mâncărurile foarte picante	1	2	3	4	5	6	7
Găsește neplăcută lumina intensă	1	2	3	4	5	6	7
Este sensibil/ă la schimbările de temperatură	1	2	3	4	5	6	7
Evită expunerea la soare puternic	1	2	3	4	5	6	7
Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocloașe)	1	2	3	4	5	6	7
Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii	1	2	3	4	5	6	7
Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini	1	2	3	4	5	6	7
Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	1	2	3	4	5	6	7
Adorme cu greu, mai ales după o zi agitată	1	2	3	4	5	6	7

SFERA EMOȚIONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
	Deloc			Moderat			Extrem
Evenimentele inconsecvente sunt stresante pentru el/ea (de exemplu, excursia cu școală, ieșiri cu clasă)	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine	1	2	3	4	5	6	7
Se rușinează ușor	1	2	3	4	5	6	7
Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți	1	2	3	4	5	6	7
Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple	1	2	3	4	5	6	7

Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții)	1	2	3	4	5	6	7
Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice	1	2	3	4	5	6	7
Experimentează intens emoțiile	1	2	3	4	5	6	7

SFERA INTERPERSONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat					Extrem	
Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup	1	2	3	4	5	6	7
Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului	1	2	3	4	5	6	7
Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții)	1	2	3	4	5	6	7
Aparițiile publice (spectacole, turnee) îi provoacă mai mult stres decât celorlalți copii	1	2	3	4	5	6	7
Rareori își semnalează nevoile	1	2	3	4	5	6	7
Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp	1	2	3	4	5	6	7
Păstrează distanța față de persoanele noi	1	2	3	4	5	6	7
Nu îi place să fie observat/ă	1	2	3	4	5	6	7
Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup	1	2	3	4	5	6	7

SFERA COGNITIVĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat					Extrem	
Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire	1	2	3	4	5	6	7
Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile	1	2	3	4	5	6	7
Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi	1	2	3	4	5	6	7
Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată	1	2	3	4	5	6	7
Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici	1	2	3	4	5	6	7
Spune glume inteligente	1	2	3	4	5	6	7
Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui	1	2	3	4	5	6	7
Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor	1	2	3	4	5	6	7
Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale	1	2	3	4	5	6	7
În fața unei noi sarcini, va analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele	1	2	3	4	5	6	7
Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți	1	2	3	4	5	6	7

ANEXA 4

CHESTIONAR DE SENSIBILITATE DE PROCESARE SENZORIALĂ LA COPII

Versiune pentru părinții copiilor de vârstă școlară

Autori: Monika Baryła-Matejczuk, Małgorzata Artymiak, Wiesław Poleszak, Rosario Ferrer-Cascales, Natalia Albaladejo-Blázquez, Nicolás Ruiz-Robledillo, Miriam Sánchez-SanSegundo, Manuel Fernández Alcántara, María Rubio Aparicio

Numele și prenumele sau inițialele unui copil _____

Numele și prenumele sau inițialele copilului _____

Data nașterii copilului _____

Sexul copilului _____

INSTRUCȚIUNI

Acest chestionar face afirmații despre diferitele caracteristici și comportamente ale copiilor. Vă rugăm să citiți fiecare afirmație cu atenție. Vă rugăm să indicați în ce măsură afirmația descrie copilul dumneavoastră. Aici nu există răspunsuri corecte sau greșite, deoarece fiecare copil este diferit.

SFERA FIZIOLOGICĂ

1	2	3	4	5	6	7
Deloc			Moderat			Extrem

Îi plac sunetele plăcute	1	2	3	4	5	6	7
--------------------------	---	---	---	---	---	---	---

Nu îi plac mâncărurile foarte picante	1	2	3	4	5	6	7
Găsește neplăcută lumina intensă	1	2	3	4	5	6	7
Este sensibil/ă la schimbările de temperatură	1	2	3	4	5	6	7

SFERA EMOȚIONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat					Extrem	
Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni	1	2	3	4	5	6	7
Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională)	1	2	3	4	5	6	7
Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți	1	2	3	4	5	6	7
Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple	1	2	3	4	5	6	7
Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică)	1	2	3	4	5	6	7
Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții)	1	2	3	4	5	6	7
Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice	1	2	3	4	5	6	7
Experimentează intens emoțiile	1	2	3	4	5	6	7
Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric	1	2	3	4	5	6	7
Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii	1	2	3	4	5	6	7
Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp	1	2	3	4	5	6	7

SFERA INTERPERSONALĂ

	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat					Extrem	
Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup	1	2	3	4	5	6	7
Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului	1	2	3	4	5	6	7
Aparițiile publice (spectacole, turnee) îi provoacă mai mult stres decât celorlalți copii	1	2	3	4	5	6	7
Rareori își semnalează nevoile	1	2	3	4	5	6	7
Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp	1	2	3	4	5	6	7
La personal comentariile profesorului despre grup/clasă	1	2	3	4	5	6	7
În relațiile cu ceilalți pare timid/ă	1	2	3	4	5	6	7
Păstrează distanța față de persoanele noi	1	2	3	4	5	6	7
Nu îi place să fie observat/ă	1	2	3	4	5	6	7
Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup	1	2	3	4	5	6	7
Reacționează exagerat la critici	1	2	3	4	5	6	7

SFERA COGNITIVĂ

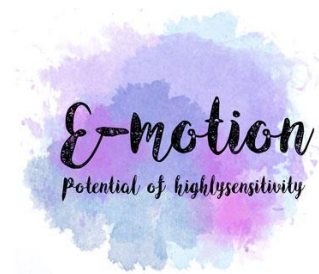
	1	2	3	4	5	6	7
Deloc	Moderat					Extrem	
Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire	1	2	3	4	5	6	7
Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile	1	2	3	4	5	6	7
Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale	1	2	3	4	5	6	7
Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi	1	2	3	4	5	6	7
Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată	1	2	3	4	5	6	7
Pune întrebări profunde, care provoacă	1	2	3	4	5	6	7
Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare	1	2	3	4	5	6	7
Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici	1	2	3	4	5	6	7
Spune glume inteligente	1	2	3	4	5	6	7
Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui	1	2	3	4	5	6	7
Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor	1	2	3	4	5	6	7

ANEXA 5

ANALIZELE DESCRIPTIVE ALE ELEMENTELOR

Analize descriptive ale versiunii pentru educatori (N=541)

<i>Subscala fiziologică</i>	Mean	SD
It1. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	1,88	0,89
It2. Găsește neplăcută lumina intensă.	2,12	0,96
It3. Evită expunerea la soare puternic.	2,27	1,00
It4. Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante.	2,44	1,08
It5. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocloașe).	2,64	1,18
It6. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	2,86	1,23
It7. Are un miros foarte sensibil.	3,03	1,28
It8. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	3,24	1,32
It9. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	3,48	1,39
It10. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	3,75	1,42
It11. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	4,07	1,51
It12. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	4,41	1,56
It13. Se plânge de multe ori de dureri fără o cauză evidentă.	4,99	1,50
<i>Subscala emoțională</i>	Mean	SD
It 1. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	1,60	0,76
It2. Se rușinează ușor.	1,95	0,87
It3. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	2,21	0,95

It4. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	2,45	1,09
It5. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	2,69	1,23
It6. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	2,90	1,27
It7. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	3,13	1,36
It8. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	3,34	1,44
It9. Experimentează intens emoțiile.	3,57	1,48
It10. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	3,83	1,52
It11. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	4,12	1,53
It12. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	4,44	1,57
It13. Are nevoie de mai mult timp pentru a se simți confortabil într-un loc nou.	4,83	1,53
It14. Odată dezamăgiți, vor evita situațiile, locurile, evenimentele similare pentru mult timp.	5,34	1,37

Subscala interpersonală

	Mean	SD
It 1. Când se alătură unui grup, își asumă mai întâi un rol de observator, înainte de a participa la activități.	1,82	0,86
It 2. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	2,06	1,01
It 3. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	2,27	1,10
It 4. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	2,46	1,18
It 5. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	2,69	1,27
It 6. Rareori își semnalează nevoile.	2,94	1,38
It 7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	3,11	1,45
It 8. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv.	3,37	1,53
It 9. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	3,70	1,62
It 10. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	3,97	1,67
It 11. Nu îi place să fie observat/ă.	4,30	1,69
It 12. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	4,66	1,69
It 13. Reacționează exagerat la critici.	5,20	1,59

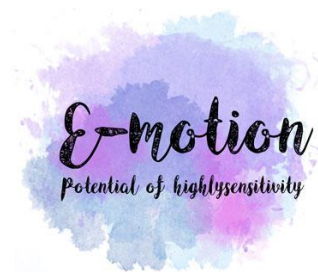
Subscala cognitivă

	Mean	SD
It 1. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	1,82	0,78
It 2. Pune întrebări profunde, care provoacă.	2,05	0,88
It 3. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	2,24	0,99
It 4. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	2,47	1,17
It 5. Spune glume inteligente.	2,67	1,29

It 6. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	2,87	1,37
It 7. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	3,09	1,44
It 8. Poate deveni expert în zona sa de interes.	3,28	1,49
It 9. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale.	3,50	1,54
It 10. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	3,73	1,54
It 11. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți.	4,01	1,52
It 12. Pune multe întrebări înainte de a începe activitatea.	4,39	1,45
It 13. Este creativ/ă.	4,85	1,36
It 14. Preferă stabilitatea și rutina atât în ce privește comportamentele, cât și acțiunile.	5,27	1,21
It 15. Își amintește cu ușurință detaliile (de exemplu, locuri, date, evenimente).	5,76	1,03

Analize descriptive ale versiunii pentru cadrele didactice din învățământul primar (N=324)

<i>Subscala fiziologică</i>	Mean	SD
It1. Preferă mediile liniștite.	2,08	0,96
It2. Îi plac sunetele plăcute.	2,36	1
It3. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	2,68	1,05
It4. Găsește neplăcută lumina intensă.	2,97	1,05
It5. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	3,2	1,06
It6. Evită expunerea la soare puternic.	3,44	1,06
It7. Este deranjat/ă de etichetele hainelor, de materialele iritante.	3,73	1,05
It8. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocloașe).	3,92	1,08
It9. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	4,13	1,04
It10. Are un miros foarte sensibil.	4,31	1,05
It11. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	4,55	1,06
It12. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	4,78	1,09
It13. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	5,05	1,08
It14. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	5,36	1,07
It15. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	5,8	1,05
<i>Subscala emoțională</i>	Mean	SD
It1. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	1,64	0,82
It2. Evenimentele inconsecvente sunt stresante pentru el/ea (de exemplu, excursia cu școala, ieșiri cu clasă).	1,94	0,93
It3. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	2,19	1,06
It4. Se rușinează ușor.	2,41	1,11
It5. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	2,62	1,16
It6. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	2,86	1,22
It7. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	3,13	1,28
It8. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	3,43	1,39

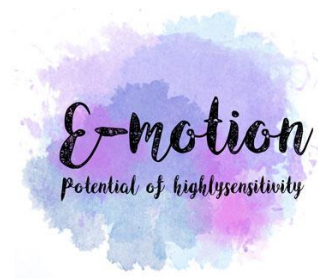

It9. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	3,72	1,45
It10. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	3,98	1,48
It11. Experimentează intens emoțiile.	4,33	1,46
It12. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	4,68	1,42
It13. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	5,08	1,34
It14. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	5,52	1,21
Subscala interpersonală	Mean	SD
It1. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	1,92	0,99
It2. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	2,16	1,13
It3. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	2,36	1,21
It4. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	2,66	1,4
It5. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	2,86	1,45
It6. Rareori își semnalează nevoile.	3,11	1,53
It7. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	3,35	1,59
It8. Se simte vinovat/ă chiar și când nu există un motiv.	3,54	1,63
It9. Ia personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	3,77	1,64
It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	4,01	1,67
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	4,26	1,69
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	4,58	1,67
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	4,94	1,62
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	5,37	1,48
Subscala cognitivă	Mean	SD
It1. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoielile.	2,06	0,88
It2. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	2,45	1,03
It3. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	2,99	1,26
It4. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	3,38	1,42
It5. Pune întrebări profunde, care provoacă.	3,71	1,53
It6. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	3,94	1,58
It7. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	4,19	1,63
It8. Spune glume inteligente.	4,49	1,62
It9. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	4,72	1,63
It10. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	4,95	1,6
It11. Poate deveni expert în zona sa de interes.	5,28	1,44
It12. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amploarea și profunzimea cunoștințelor sale.	5,63	1,24
It13. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	6,08	1,08

Analize descriptive ale versiunii pentru părinții copiilor de vârstă preșcolară (N=204)

Subscala fiziologică

Mean SD

It1. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	1,36	0,66
It2. Îi plac sunetele plăcute.	1,74	1,06
It3. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	2,01	1,2
It4. Găsește neplăcută lumina intensă.	2,29	1,27
It5. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	2,52	1,34
It6. Evită expunerea la soare puternic.	2,84	1,46
It7. Nu îi plac anumite texturi ale mâncării (de exemplu, diluate, pasate, cu cocoloașe)	3,2	1,56
It8. Percepe unele arome mai puternic decât alte arome.	3,48	1,56
It9. Are un miros foarte sensibil.	3,8	1,53
It10. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	4,12	1,47
It11. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	4,45	1,49
It12. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	4,88	1,46
It13. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	5,29	1,35
It14. Adoarme cu greu, mai ales după o zi agitată.	5,73	1,19
It15. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	6,27	0,96
It16. Dornic/ă să încerce mâncăruri noi.	6,68	0,6

Subscala emoțională

Mean

SD

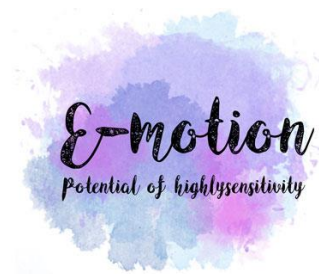
It1. Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni.	1,43	0,79
It2. Nu poate face față ușor emoțiilor dificile ale altor oameni (de exemplu, tristete, furie, tensiune).	1,7	0,98
It3. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	1,97	1,09
It4. Evenimentele inconsecvente sunt stresante pentru el/ea (de exemplu, excursia cu școala, ieșiri cu clasă).	2,23	1,21
It5. Are nevoie de obiectele preferate pentru a se simți mai bine.	2,49	1,36
It6. Se rușinează ușor.	2,78	1,42
It7. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	3,16	1,49
It8. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	3,5	1,53
It9. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	3,86	1,56
It10. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	4,15	1,53
It11. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	4,41	1,51
It12. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	4,74	1,46
It13. Experimentează intens emoțiile.	5,03	1,41
It14. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	5,38	1,31
It15. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	5,75	1,22
It16. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	6,2	1,07

Subscala interpersonală

Mean

SD

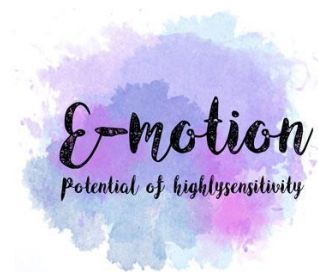
It1. Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea.	1,52	0,77
It2. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	1,81	1,03
It3. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	2,11	1,18
It4. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	2,26	1,24
It5. Nu face ușor față presiunii timpului (de exemplu, în timpul unui examen, unei competiții).	2,42	1,32
It6. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	2,64	1,40
It7. Rareori își semnalează nevoile.	2,83	1,46
It8. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	3,08	1,50
It9. Ia personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	3,30	1,57

It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	3,55	1,59
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	3,80	1,58
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	4,06	1,60
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	4,43	1,60
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	4,78	1,58
It15. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup.	5,18	1,43
It16. Reacționează exagerat la critici.	5,62	1,36
Subscala cognitivă	Mean	SD
It 1. Este tensionat/ă la începutul unei sarcini noi.	1,87	0,95
It2. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire.	2,24	1,12
It3. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoilele.	2,59	1,20
It4. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	2,89	1,23
It5. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	3,23	1,29
It6. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	3,60	1,28
It7. Pune întrebări profunde, care provoacă.	3,90	1,28
It8. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	4,22	1,33
It9. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	4,50	1,33
It10. Spune glume inteligente.	4,82	1,35
It11. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	5,13	1,35
It12. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	5,40	1,21
It13. Poate deveni expert în zona sa de interes.	5,62	1,18
It14. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amploarea și profunzimea cunoștințelor sale.	5,83	1,10
It15. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	6,02	1,06
It16. Eșecurile banale îl/o fac să se retragă din activități la care participa anterior fără dificultăți.	6,33	0,91

Analize descriptive ale versiunii pentru părinții copiilor de vârstă școlară (N=168)

Subscala fiziologică	Mean	SD
It1. Preferă mediile liniștite.	1,52	0,94
It2. Are toleranță scăzută la zgomot, agitație.	1,81	1,15
It3. Îi plac sunetele plăcute.	2,13	1,28
It4. Nu îi plac mâncărurile foarte picante.	2,45	1,39
It5. Găsește neplăcută lumina intensă.	2,68	1,48
It6. Este sensibil/ă la schimbările de temperatură.	3,04	1,50
It7. Este sensibil/ă la anumite arome ale mâncării.	3,40	1,55
It8. Are un miros foarte sensibil.	3,79	1,62
It9. Se plânge de dureri (de exemplu, dureri de cap, de stomac) atunci când experimentează emoții puternice.	4,17	1,65

It10. Are nevoie să ia pauză mai des decât alți copii.	4,54	1,66
It11. Este deranjat/ă de pete, de stropi, etc. de pe haine, mâini.	4,90	1,60
It12. Devine oboist/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	5,35	1,56
It13. Adorme cu greu, mai ales după o zi agitată.	5,79	1,30
It14. Remarcă și cele mai mici schimbări din mediul lor.	6,18	1,06
It15. Se plânge de multe ori de dureri fără o cauză evidentă.	6,66	0,67
Subscala emoțională	Mean	SD
It1. Experiențele intense rămân în memoria lui/ei pentru mult timp.	1,55	0,98
It2. Poate empatiza cu situația altui copil.	1,97	1,24
It3. Este puternic influențat/ă de stările și emoțiile altor oameni.	2,27	1,44
It4. Nu dă înapoi în exprimarea emoțiilor puternice mai ales în prezența celor apropiați (ieșiri emoționale, ventilare emoțională).	2,66	1,56
It5. Își face griji că poate fi judecat/ă de ceilalți.	3,03	1,66
It6. Îi displac în mod particular insectele (de exemplu, muște, țânțari, păianjeni).	3,49	1,72
It7. Are tendința de a gândi pesimist, negativist despre ce urmează să se întâmple.	3,87	1,79
It8. Este profund mișcat/ă de artă (de exemplu, este mișcat de filme, muzică).	4,19	1,72
It9. Are tendința de a reține emoțiile (acumulează emoții).	4,55	1,66
It10. Are dificultăți în a-și controla emoțiile puternice.	4,97	1,58
It11. Experimentează intens emoțiile.	5,38	1,47
It12. Nu are nevoie de multă stimulare pentru a plânge sau pentru a se manifesta isteric.	5,69	1,35
It13. Folosește agresivitatea ca manifestare a oboselii.	6,02	1,26
It14. Devine stresat/ă când se întâmplă mai multe lucruri în același timp.	6,31	1,05
It15. Îl/O pot înspăimânta propriile gânduri sau imaginația.	6,62	0,71
Subscala interpersonală	Mean	SD
It1. Îi place să petreacă timp singur/ă sau cu o persoană de încredere.	1,58	1,00
It2. Felul în care este perceput/ă de altă persoană este foarte important pentru el/ea.	1,91	1,35
It3. Are nevoie de mai mult timp pentru a stabili relații cu covârșnicii.	2,18	1,52
It4. Are nevoie de încurajare pentru a participa la activități de grup.	2,37	1,63
It5. Pare să fie retras/ă atunci când se întâmplă multe în interiorul grupului.	2,58	1,68
It6. Aparițiile publice (spectacole, turnee) le provoacă mai mult stres decât celorlalți copii.	2,72	1,73
It7. Rareori își semnalează nevoile.	2,97	1,84
It8. Experimentează mai intens conflictele cu covârșnicii și pentru mai mult timp.	3,17	1,90
It9. Ia personal comentariile profesorului despre grup/clasă.	3,45	1,93
It10. Dezvăluie și vorbește despre unele situații dificile după mult timp.	3,80	1,91
It11. În relațiile cu ceilalți pare timid/ă.	4,07	1,91
It12. Păstrează distanța față de persoanele noi.	4,42	1,85
It13. Nu îi place să fie observat/ă.	4,69	1,74
It14. Când este în centrul atenției are tendința de a se bloca/de a îngheța.	5,07	1,68
It15. Are nevoie de mai mult timp decât covârșnicii lui/ei pentru a se alătura jocului în grup.	5,46	1,54
It16. Reacționează exagerat la critici.	5,96	1,33
Subscala cognitivă	Mean	SD
It1. Este tensionat/ă la începutul unei sarcini noi.	1,73	0,91
It2. Este puternic atașat/ă de modurile sale de gândire.	2,16	1,15
It3. Situațiile noi generează o nevoie crescută de a căuta informații, de a pune întrebări, de a risipi îndoelile.	2,61	1,3
It4. Nu este satisfăcut/ă de răspunsurile superficiale și obișnuite/uzuale.	3,02	1,44

It5. Are nevoie de timp pentru a se obișnui cu oameni, obiecte, fenomene noi.	3,44	1,53
It6. Este copleșit/ă dacă primește o cantitate mare de informații deodată.	3,89	1,6
It7. Pune întrebări profunde, care provoacă.	4,28	1,59
It8. Poate analiza subiecte de care este interesat/ă cu multă implicare.	4,72	1,46
It9. Are un umor specific, adesea greșit înțeles de covârșnici.	4,98	1,48
It10. Spune glume inteligente.	5,3	1,44
It11. Folosește un vocabular bogat pentru vârsta ei/lui.	5,55	1,38
It12. Acordă o atenție deosebită finalizării sarcinilor atribuite de către profesor.	5,82	1,32
It13. Poate deveni expert în zona sa de interes.	6,04	1,15
It14. Îi poate surprinde pe ceilalți cu amplexarea și profunzimea cunoștințelor sale.	6,3	1,01
It15. În fața unei noi sarcini, ei vor analiza toate scenariile posibile, anticipând obstacolele și pericolele.	6,47	0,92
It16. Își amintește cu ușurință detaliile (de exemplu, locuri, date, evenimente).	6,67	0,78

ACRONIME

SPS = Sensibilitatea procesării senzoriale

HS = Senzitivitate ridicată

HSP = Persoană/persoane hipersenzitive

HSC = Copil/copii hipersenzitivi

EAS = Temperament Survey for Children

QSPSinCh = Chestionar privind sensibilitatea procesării senzoriale la copii

LST = Prag senzorial scăzut

EOE = Ușurința de excitare

AES = Sensibilitate estetică

USA = Statele Unite ale Americii

UK = Regatul Unit

EFA = Analiza factorială exploratorie

IRT = Teoria răspunsului la item